

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Niklas Tilli

Kateudesta ihailuun

Opiskelevien ja valmistuneiden muusikoiden
kokemuksia sosiaalisesta vertaamisesta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

22.11.2020

Tekijä Otsikko	Niklas Tilli Kateudesta ihailuun – Opiskelevien ja valmistuneiden muusikoiden kokemuksia sosiaalisesta vertaamisesta
Sivumäärä Aika	49 sivua + 1 liite 22.11.2020
Tutkinto	Muusikko (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikki
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikin esittäminen, rummut
Ohjaajat	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Susanna Mesia
<p>Opinnäytetyössä käsitellään sosiaalisen vertaamisen ilmenemistä toisen asteen ja ammattikorkeakoulun musiikinopiskelijoiden keskuudessa. Vertailun tarkoitusperiä sekä yleisimpiä vaikutuksia tarkastellaan sosiaalipsykologian näkökulmasta. Tarkastelussa on myös vertailun yhteys minäpystyvyyden kokemukseen ja motivaatioon. Työn tarkoituksena on tutkia vertailu-ilmiötä muusikkoympäristössä sekä tarjota lukijalle ajatuksellisia työkaluja ilmiön kohtaamiseen rakentavalla tavalla.</p> <p>Työn aineisto koostuu internet-kyselystä, johon vastaajat osallistuivat anonymisti. Osallistujia etsittiin Metropolian sekä Pop & Jazz Konservatorion opiskelijoiden Facebook-ryhmien kautta, joissa pyydettiin halukkaita vastaamaan kyselytutkimukseen Google Forms-palvelussa. Vastaajia pyydettiin arvioimaan henkilökohtaista suhdetta vertailun esiintymiseen, sekä kertomaan avointen kysymysten kautta vertailun koetuista vaikutuksista. Kyselyyn osallistui 67 henkilöä, osa heistä nykyisin opiskelevia ja osa jo valmistuneita musiikinopiskelijoita.</p> <p>Aineiston analysointi tapahtui kuvailevalla tilastoanalyysillä sekä teemoitellen. Osallistujien vastausten tuomaa, samaistuttavaa kokemuspohjaista tietoa sekä oivalluksia on hyödynnetty suoria lainauksia käyttäen, jotta lukija saisi näkökulmia suoraan vastaajien itsereflektion kautta. Yhdistelen kyselyvastauksista nousseita teemoja myös omiin kokemuksiini musiikin ammattiopintojen varrelta.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat omien taitojen ja ammatillisen menestyksen vertaamisen olevan varsin yleistä musiikinopiskelijoiden keskuudessa. Ylöspäin vertaaminen koettiin yleisempänä kuin alaspäin vertaaminen. Vertailun vaikutuksia koettiin laajalla skaalalla aiheuttaen esimerkiksi riittämättömyyden tunnetta, kateutta, inspiraatiota ja motivoitumista. Kokemus omista mahdollisuuksista vertailtujen ominaisuuksien saavuttamiseen näyttäisi vaikuttavan suuresti siihen, onko vertailu koettu enemmän positiivisena vai negatiivisena. Ajan tuoma kokemus, oman suunnan selkeämpi hahmottaminen ja itsetuntemuksen lisääntyminen ovat auttaneet vastaajia kehittämään rakentavampaa suhtautumista vertailuun.</p>	
Avainsanat	Muusikko, sosiaalinen vertaaminen, kateus, ihailu, minäpystyvyys, motivaatio

Author Title	Niklas Tilli Social Comparison: Experiences of Secondary Level and Bachelor's Degree Music Students and Graduates
Number of Pages Date	49 pages + 1 appendix 22 November 2020
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation Option	Music Performance, Drums
Supervisors	Jukka Väisänen, MMus Susanna Mesikä, DMus
<p>This Bachelor's thesis explores the topic of social comparison among music students at the Helsinki Pop & Jazz Conservatory and Metropolia University of Applied Sciences. The study draws its theoretical background from the field of social psychology, discussing theories of social comparison, self-efficacy, and motivation. The purpose of the thesis is to present the reader with useful ideas for cultivating a more useful mind-set towards social comparison: to see it as a tool rather than a behaviour to avoid.</p> <p>The data for this thesis was collected through an anonymous internet survey combining closed-ended and open-ended questions. Participants were scouted from both Metropolia and Pop & Jazz Conservatory students' groups on Facebook. A total of 67 people aged 20-37 took part in the survey, some of them currently studying and some of them graduates.</p> <p>The data was analysed by combining statistic and thematic analyses. The result section utilizes straight quotes from the participants, thus connecting the reader to the participants' views and experiences on the topic. Themes that arise from the results are discussed and combined with the author's own experiences.</p> <p>The results demonstrate that social comparison is very common among music students. Upward social comparison, i.e. comparing oneself with someone with superior skills or more success, is more common than downward comparison. The informants reported a variety of consequences resulting from social comparison: increasing or reducing motivation to practice, giving feelings of inadequacy and envy, temporarily lowered feeling of self-worth, new inspiration and admiration, and so on. The more the participants felt able to achieve the same skills and success that the people they compared themselves with, the more positive they generally felt about comparison. Also having feelings of inadequacy forced the participants to think about their own criteria of success, which helped them generate a more accepting and constructive attitude towards social comparison.</p>	
Keywords	Musician, social comparison, self-efficacy, motivation, envy, admiration

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Vertaamisen kulttuuri	3
2.1	Sosiaalisen vertailun teoria	3
2.2	Vertailun suunnat ja tarkoitusperät	6
3	Kateus ja ihailu	8
3.1	Kateus	8
3.2	Kateuden kahdet kasvot	9
3.3	Ihailu ja hyvä kateus	10
4	Minäpystyvyys ja motivaatio	11
4.1	Minäpystyvyys	11
4.2	Minäpystyvyyden yhteys motivaatioon	13
4.3	Työssä esiintyviä apukäsitteitä	14
5	Aineisto ja menetelmät	15
5.1	Tutkimuskysymykset	15
5.2	Aineiston kerääminen	16
5.3	Analyysimenetelmä	17
6	Tutkimustulokset	17
6.1	Osallistujat ja taustatiedot	17
6.2	Koulu ja pääaine	19
6.3	Vertailun esiintyvyys	20
6.4	Vertailun kohderyhmät ja -henkilöt	21
6.5	Vertaamisen positiiviset vaikutukset	26
6.6	Vertaamisen negatiiviset vaikutukset	31
6.7	Vertaamisen vaikutus kehitykseen muusikkona	37
6.8	Ajan tuoma perspektiivi vertailuun	38
7	Rakentava suhtautuminen vertailuun	40
7.1	Samankaltaisten paremmuus	41
7.2	Minäpystyvyyden ja motivaation vahvistaminen	42
7.3	Oma suunta	43
7.4	Toisen menestys ei ole keneltäkään pois	45

8	Loppupohdinta	47
	Lähteet	50
	Liitteet	
	Liite 1. Kyselytutkimuslomake	

1 Johdanto

Kun aloitin rumpujensoiton alakoulun kolmannella luokalla, minulla ei juuri ollut kilpailijoita. Eräs luokkatoverini oppi kyllä peruskompin jo puolisen vuotta ennen minua, joka pani kismittämään. Hän kuitenkin vaihtoi pian instrumenttia, ja kompin opittuani sain heti pestin luokkabändin rumpalina. 12-vuotiaana musiikkiopiston aloittaessani mupe-ryhmämme¹ toinen rumpali oli minua paljon edistyneempi, mutta hän oli jo minun silmissäni miltei aikuinen, 16-vuotias musiikkilukiolainen. Osasin vain ihaila ja ottaa oppia häneltä, tuntematta olevani huonompi tai kateellinen hänen taidoistaan. Neljä vuotta myöhemmin samaan lukioon päädyttyäni jatkoin soittoharrastustani ilman erityisempää kilpailua ja alemmuudentunnetta, sillä olin luokkani ainut rumpali, eivätkä muiden vuosikurssien harvassa olevat rumpalit olleet niin ”tosissaan” instrumentin kanssa minuun verrattuna. Tunsin olevani ainutlaatuinen soittaja, koska en tuntenut juuri ketään, kehen verrata.

Vertaaminen astui kuvioihin aloittaessani muusikon opinnot Jyväskylän Ammattiopistossa syksyllä 2013. Yhtäkkiä soittamiseen ja muusikkouteen avautui uusi näkökulma: en olekaan enää ainut ja paras. Konservatoriolla oli paljon enemmän rumpaleita verrattuna lukioon. Huomasin vertaavani itseäni muihin sekä tämän prosessin aiheuttavan monenlaisia tuntemuksia. Ymmärsin vertailun suuntautuvan joko ylöspäin, itseäni parempiin, tai alaspäin, itseäni kokemattomampiin soittajiin. Hankalaksi asiaksi vertailu alkoi muodostua verratessani itseäni pidemmällä oleviin rumpalikallegoihin, jotka mielestäni tuntuivat menestyvän itseäni paremmin ja koin sen olevan minulta merkittävästi pois.

Ylöspäin vertaaminen ei vähentynyt yhtään, kun aloitin opinnot Metropolialla syksyllä 2016, jolloin siirryin osaksi yhä suurempaa, kovatasoisempaa ja kunnianhimoisempaa soittajajoukkoa. Tuona syksynä kehittymisen ja menestyksen tavoittelu tuntui muuttuneen ajoittain ainakin oman pääni sisällä kilpailuksi siitä, kenellä on nopeimmat kädet, kuka on tykättävin persoona ja/tai kenellä on eniten keikkaa. Mielessä alkoi pyöriä

---

¹ Mupe = musiikin perusteet, osa taiteen perusopetuksen musiikin laajaa oppimäärää Suomessa (lähde: Opetushallitus)

kysymyksiä: Olenko tarpeeksi hyvä soittaja tehdäkseeni vaikutuksen? Miten minä mahdun tänne mukaan?

X, X ja X on jo soittanu Tavastialla. Miten mä voin ikinä saada keikkoja, kun nää muut tyypit on käyny PJK:n ja tuntee jo koko skenen? (Ote omasta päiväkirjastani syksyiltä 2016)

Opinnäytetyön suunnittelukurssilla sosiaalinen vertaaminen hahmottui potentiaalisesti aiheeksi työlle, sillä tajusin vertailun olleen jollain tavalla mukana koko ammattiopintojeni ajan. Vertailu on ollut keskeinen tema omassa muusikoksi kasvamisen prosessissani ja ymmärsin, että varmasti moni muukin käy läpi samoja asioita omalla kohdallaan. Vertailusta ja sen vaikutuksista musiikkialalla en myöskään löytänyt juuri aiempaa opinnäytetyömateriaalia, joten päätin ryhtyä tutkimaan aihetta itse.

Tutkin opinnäytetyössäni sosiaalisen vertailun ilmenemistä pop/jazz-musiikinopiskelijoiden keskuudessa. Työni tavoitteena on kyselyn myötä ja omien kokemuksieni pohtimisen kautta löytää rakentavia näkökulmia ilmiön kohtaamiseen muusikoille matkalla kohti ammattilaisuutta.

Työn teoriapohjaan avaan pääkäsitteenä sosiaalisen vertaamisen teorian sekä siihen liittyvinä käsitteinä esittelen kateuden ja ihailun emootiot. Käyn myös läpi minäpystyvyyttä ja sen vaikutuksia motivaatioon. Sitten esittelen tekemäni kyselytutkimuksen sekä analysoin sen tuloksia. Aineiston läpikäynnin jälkeen nostan kyselyvastauksista esiin nousseet keskeiset teemat ja pohdin niiden kohdalla mahdollisuuksia rakentavan lähestymistavan kehittämiseen.

Tutkimusaineisto koostuu internetkyselystä, jossa yhdistyvät sekä suljetut että avoimet kysymykset. Teoriapohjassa annan käsitteiden ymmärtämisen tueksi esimerkkejä muusikoiden kontekstissa. Sekä teoriapohjassa että tulosten pohdinnassa reflektoin myös omakohtaisia kokemuksiani työn teemojen parissa.

2 Vertaamisen kulttuuri

Kehdosta asti opimme lukemattomia asioita matkimalla vanhempiamme, sisaruksiamme ja pikkuhiljaa muita elämäämme saapuvia ihmisiä. Katsomme ensin mallia ja teemme sitten itse perässä, haluamme olla samanlaisia kuin muut (Alberoni 1993, 7). Jokainen on varmasti kuullut esimerkiksi vanhemmiltaan tai some-vaikuttajilta tutun kliseen ”älä vertaa itseäsi muihin, keskity vain omaan tekemiseesi”. Aikakauslehdet sekä iltapäivälehdet ovat pullollaan artikkeleja, jotka antavat vinkkejä vertaamisen lopettamiseen. Tämä on kuitenkin helpommin sanottu kuin tehty, sillä vertaaminen alkaa jo varhaislapsuudessa kilpaillessamme sisarustemme kesken vanhempien huomiosta (Alberoni 1993, 7). Vertaaminen ei kuitenkaan ole mikään uusi vitsaus, sillä se juontaa juurensa miljoonien vuosien taakse aivojemme limbisen järjestelmän kehitykseen (Breuning 2012, www). Evolutiivisen tutkimuksen lisäksi esimerkiksi Koraanista, Raamatusta, buddhalaisesta perinteestä sekä länsimaisen filosofian opinkappaleista löytyy mainintoja vertaamisesta ja kadehtimisesta, joten aiheen äärellä on rypistely otsaa painetussakin muodossa jo vuosituhansia.

Oma historiani vertailun kohtaamisen kanssa on tarjonnut monenlaisia kokemuksia: parhaimmillaan vertailu on aiheuttanut ihailua, innostusta ja motivaatiota kehittyä itsekin, pahimmillaan se on taas johtanut kadehtimaan toisten taitoja tai saavutuksia, aiheuttaen latistavaa riittämättömyyden tunnetta. Ajattelen vertailun olevan kuin jana, jonka toisessa päässä on kateus ja riittämättömyyden tunne, toisessa päässä inspiraatio ja iloitseminen toisten taitavuudesta. Vertailua lienee mahdotonta täysin lopettaa, joten olisi todennäköisesti hyödyllisempää oppia suhtautumaan siihen rakentavasti. Seuraavissa alaluvuissa kerron myös omista kokemuksistani vertaamisen eri muotojen ja niiden vaikutusten parissa.

2.1 Sosiaalisen vertailun teoria

Amerikkalaispsykologi Leon Festinger esitteli kehittämänsä sosiaalisen vertailun teorian vuonna 1954. Teoria koostuu yhdeksästä hypoteesista. Esittelen jokaisen, mutta työssä keskityn enemmän neljään ensimmäiseen hypoteesiin.

Ensimmäisen hypoteesin mukaan ihmisillä on luontainen halu arvioida itseään, mielipiteitään ja kykyjään objektiivisesti (Festinger 1954, 117). Elämän osa-alueiden objektiivinen mittaaminen on kuitenkin hankala tehtävä. Missään ei määritellä, montako

16-osanuottia minuutissa pitää pystyä soittamaan, montako jazzstandardia on osattava ulkoa tai montako pasuunan suukappaletta tai kitaran efektipedaalia täytyy omistaa ollakseen hyvä muusikko.

Toisen hypoteesin mukaan näiden objektiivisten mittatikkujen puuttuessa ihminen päätyy arvioimaan ominaisuuksiaan suhteessa muiden ihmisten vastaaviin, kuten taitoihin (esim. ”hän käyttää upeita Glasper-sointuhajotuksia”), mielipiteisiin (esim. ”hänen mielestään Suhr on paras strato, pitäiskö mun ostaa myös”), saavutuksiin (esim. ”hän on soittanut Tavastialla ja saanut kolme miljoonaa streamia, mä en”) tai omaisuuteen (esim. ”wow, hänellä on yhdeksän pasuunan suukappaletta!”). Ihmisten ollessa tekemisissä toistensa kanssa vertailua tapahtuu automaattisesti ja usein täysin tiedostamatta (Lundell 2008, 25).

Kolmannen hypoteesin mukaan vertailun tarve vähenee sitä mukaa, mitä kauemmas vertailun kohteen kyvyt ja mielipiteet erkanevat vertaajasta (Festinger 1954, 120). Näin ollen teoria selittää muusikon vertaavan itseään ja taitojaan herkemmin toiseen muusikkoon kuin timpuriin. Hypoteesin mukaisesti myös ammattilaiseksi tähtäävä kitaransoittaja vertaa itseään ja taitojaan herkemmin luokkatoveriin tai puolituttuun kentällä toimivaan ammattilaiseen kuin esimerkiksi Toton kitaristi Steve Lukatherin taitoihin ja saavutuksiin tai 8-vuotiaaseen aloittelijaan. Tämä pätee hypoteesin mukaan erityisesti kykyihin enemmän kuin mielipiteisiin.

Neljännessä hypoteesissa Festinger esittää ihmisillä olevan yksisuuntainen pyrkimys ylöspäin. Ihmiset haluavat kehittyä ja mielellään tuntee olevansa hieman parempia kuin muut. Tästä syystä vertailun luontainen suunta kohdistuu ylöspäin (upward social comparison). Myös länsimaisen kulttuurin taipumus korostaa yksilöllisiä suorituksia yhteisöllisten arvojen sijaan tukee tätä hypoteesia (Festinger 1954, 124). Ihminen katsoo mallia niiltä, jotka näyttävät hänelle itseään etevämpinä. Vertailukohteiksi useimmin valikoituvat henkilöt, joiden mielipiteet koetaan samaistuttavina ja kyvyt samankaltaisina.

Viides hypoteesi määrittää ihmisen kehitykseen vaikuttavan monet ei-sosiaaliset tekijät, jotka vaikeuttavat kehitystä tai tekevät sen jopa mahdottomaksi. Mielipiteitään on helpompi muuttaa kuin omaa kyvykkyyttään jonkin asian tai taidon suhteen (Festinger 1954, 125). Muusikon kontekstissa tämä tarkoittaa esimerkiksi halua tulla paremmaksi soittajaksi, mutta jos kalenteri on täynnä opiskelua, keikkailua ja opetusta, saatavilla olevan ajan rajallisuus tekee kehittymisen hankalaksi. Fyysinen rajoite, kuten selkäkiput

voivat taas rajoittaa sitä, kuinka kauan on järkevä harjoitella päivässä ja minkä verran tulee varata aikaa lihashuollolle.

Kuudes hypoteesi kertoo vertailun lopettamisesta: jonkun mielipiteisiin vertaamisen aiheuttaessa jatkuvasti epämiellyttäviä kokemuksia, ihminen pyrkii lopettamaan vertailun alentamalla toisen arvo omassa mielessä (Festinger 1954, 129). Toisten eriävät mielipiteet uhkaavat ja kyseenalaistavat omia vastaavia ja siten on tarpeellista pyrkiä ”mitätöimään” toinen ihminen, jotta epämiellyttäväksi koettua vertailua ei tapahtuisi enää. Prosessiin voi liittyä myös vihamielisyyttä toista kohtaan.

Seitsemäs hypoteesi koskee vertailuryhmiä: mitä tärkeämpänä tietyissä ryhmässä pidetään verrattavaa asiaa (mielipidettä tai taitoa), sen isommaksi kasvaa paine yhdenmukaisuuteen ja samanlaisuuden tavoitteluun (Festinger 1954, 130) Tämä tarkoittaisi vaikkapa rumpaleiden instrumenttiryhmässä jonkun oppilaan huikeata suoriutumista esimerkiksi ruotsalaisen Dirty Loops -yhtyeen rumpusoolon opettelussa, jolloin ryhmän suurimmat Aron Mellergårdhin (bändin rumpali) fanit kokisivat painetta pyrkiä samaan. Ne rumpalit, jotka eivät pidä Dirty Loopsin musiikkia tärkeänä itsensä kannalta, eivät välttämättä vaivaudu harjoittelemaan samaa sooloa yhtä kovalla innolla. Jos taas rumpuopettajan lisäksi moni oppilas suosii Paiste-merkkisiä symbaaleja ja Vic Firth -merkkisiä rumpukapuloita, nämä mielipiteet voivat muokata ryhmän yksilöiden mielipiteitä samaan suuntaan kohti yhdenmukaisuutta.

Kahdeksas hypoteesi ikään kuin jatkaa kolmatta hypoteesia, mutta kykyjen sijaan nojaa erityisesti mielipiteisiin: jos omista kyvyistä tai mielipiteistä poikkeavat ihmiset tulkitaan omassa mielessä tarpeeksi erilaisiksi itseen verrattuna, kasvaa taipumus vertailun skaalan kaventamiselle (Festinger 1954, 133). Kykyjen kohdalla kolmannessa hypoteesissa annoin esimerkin kitaristista ja timpurista taitoineen. Mielipiteiden tapauksessa yleismaailmallisena esimerkkinä ovat syviä poliittisia tai uskonnollisia vakaumuksia omaavat henkilöt, jotka eivät ole halukkaita kuulemaan saatikka vertaamaan mielipiteitään omaa vakaumusta kyseenalaistaviin mielipiteisiin. Muusikoiden piirissä tällaista ”ääriajattelua” olisi esimerkiksi julistaa jokin tietty käsitekniikka ainoaksi oikeaksi tavaksi soittaa rumpuja ja samalla lytätä kaikki muut tekniikat vääriksi. Näin ajatteleva ihminen ei hypoteesin mukaan halua verrata ”väärää” tekniikkaa käyttäviin. Muusikoiden keskuudessa kuitenkin oman kokemukseni mukaan käydään suhteellisen avointa dialogia kaikesta, sillä muusikot mielestäni tajuavat

musiikin heitä kaikkia yhdistävänä tekijänä olevan paljon suurempi kuin mikään heitä toisistaan erottava – esimerkiksi soittoteknillinen – tekijä.

Yhdeksäs ja viimeinen hypoteesi käsittelee tietyn ryhmän jäsenten keskeistä painetta pyrkiä yhdenmukaisuuteen. Kun ryhmän (esimerkiksi laulajien instrumenttiryhmän) sisällä on eroavaisuuksia taidoissa tai mielipiteissä, lähempänä ryhmän pidettyä ideaalia ajattelu- tai toimintatapaa olevat henkilöt kokevat enemmän tarvetta muuttaa toisten henkilöiden asemaa, vähemmän tarvetta kaventaa vertailun skaalaa sekä paljon vähemmän tarvetta muuttaa omaa asemaansa verrattuna henkilöihin, jotka ovat kauempana ryhmän ideaalista (Festinger 1954, 134).

2.2 Vertailun suunnat ja tarkoitusperät

Seuraavaksi käyn läpi ylöspäin- sekä alaspäin vertaamista, niiden tarkoitusperiä sekä kerron omakohtaisista kokemuksistani molempien vertailun suuntien parissa.

Ylöspäin vertaaminen tarkoittaa vertaamista ihmiseen, joka näyttäytyy taitavampana ja menestyneempänä, jolla näyttäisi päällepäin menevän paremmin. Ylöspäin vertailun lisäksi ihminen voi verrata itseään myös alaspäin. Alaspäin vertaaminen (downward social comparison) tarkoittaa vertaamista ihmiseen, joka näyttäytyy vähemmän taitavampana tai kokeneempänä (Wills 1981, 245). Alaspäin vertaamisen luonne on todeta, että huonomminkin voisi näköjään mennä.

Sosiaalisen vertailun teorian mukaan ylöspäin vertaaminen on tyypillisempää kuin alaspäin vertaaminen. Tässä työssä keskityn samaten enemmän ylöspäin vertaamiseen ja toisten paremmuuteen, sillä se painottuu myös kysymysvastauksissa enemmän ja monisyisemmin.

Festingerin (1954) mukaan vertailu auttaa ihmistä ensisijaisesti arvioimaan tämän hetkisiä kykyjään sekä mielipiteitään: saamaan tarkempaa tietoa siitä, missä hän seisoo oman itsensä ja taitojensa kanssa muuhun maailmaan verrattuna. Näiden itsearvioiden (self-evaluation) muodostamisen lisäksi vertaaminen palvelee myös kahta muuta tarkoitusperää: itsen kehittämistä (self-improvement) sekä itsetunnon kohentamista (self-enhancement) (Wood 1989, 232).

Ylöspäin vertaamisen on havaittu voivan palvella jopa kaikkia kolmea tarkoituspäätä: ihminen täyttää itsearviointin tarpeen vertaamalla itseään johonkin taitavampaan ihmiseen. Taitavammaltaan voi parhaassa tapauksessa oppia ja näin oma innostus kehitykseen palvelee itsekehityksen tarvetta. Etevämmältä oppiessa voi samalla kohentaa myös omaa itsetuntoaan havaitessaan, että tähän on mahdollista myös minulle (Wood 1989, 240).

Arabiassa 2016 opintoja aloittaessani koulutoverien kova taso ja ylöspäin vertaaminen ruokki motivaatiota ahkeraan treenaamiseen, sillä halusin olla yhtä hyvä kuin muut ja lunastaa paikkani osana tuota kovien taitajien joukkoa. Kun soitto kehittyi eteenpäin ja koulun keikoilta alkoi saada kehuja ja kanssaopiskelijoilta kannustavaa palautetta, alkoi myös tulla parempi olo itsestä soittajana. Ehkä minustakin on tähän! Ylöspäin vertaaminen toi mukanaan myös negatiivisia vaikutuksia, kuten riittämättömyyttä omia valmiuksia kohtaan. Mutta niiden kautta koin kuitenkin pääseväni lopulta positiivisiin lopputuloksiin.

Alaspäin vertaaminen palvelee niin ikään itsearviointin tarvetta. Kun yksilön kokemus omasta hyvinvoinnista on jostain syystä päässyt järkkymään, alaspäin vertaamisen on todettu palvelevan itsetuntoa kohentavia tarkoituspäitä (Wills 1981, 245). Jos toisella näyttää menevän huonommin kuin itsellä, voi itselle tulla parempi olo omasta asemasta. (Wills 1981, 246). Alaspäin vertaamisen voisi kuvitella kuitenkin harvemmin johtavan haluun kehittyä lisää, sillä alaspäin verratessa voi tuntea olevansa jo parempi kuin muut.

Näin kävi minulla, kun olin vaihto-opiskelijana lounais-Saksassa Freiburgissa, jossa koulun soitannollinen taso ei ollut yhtä korkea kuin Helsingissä. Sain kuulla moneen kertaan kehuja omasta taitotasostani rumpalina, enkä juuri kokenut riittämättömyyttä tai tarvetta vertailla itseäni muihin. Olin toki myös hieman vanhempi kuin moni opiskelija ja aloittanut musiikin ammattiopinnot jo vuosia aiemmin. Saksassa ei myöskään ole tarjolla Suomen konservatorioiden kaltaisia ammattiopintoja, joten musiikkikorkeakouluun mennään hieman nuorempana kuin yleensä Suomessa. Tämä korkealle arvostettuna olemisen kokemus ei juuri tuottanut ulkoista motivaatiota treeniin, vaan tärkeämpänä pysyi edelleen oma sisäinen motivaatio kehitykseen. Positiivisena seikkana ”kovempitasoisena” olemisessä oli, että se sai minut jakamaan kokemukseni tuomaa näkemystä muiden opiskelijoiden kanssa opintojen aikana.

3 Kateus ja ihailu

Toisten paremmuudesta aiheutuvat kaksi keskeistä emootiota ovat kateus ja ihailu (Van de Ven 2017, 3). Käyn läpi niiden eroja ja samankaltaisuuksia.

3.1 Kateus

Kateutta ovat tutkineet ja määritelleet ajan saatossa eri tieteenalat, koulukunnat ja filosofit. Aristoteles määritteli kateuden tuskaksi, joka koituu vertaistemme hyvästä onnesta (Aristoteles 350 eaa./1997, 10, 1387b). Aristoteleen mukaan kadehdimme henkilöitä, jotka ovat ominaisuuksiltaan (kuten ikä, syntyperä ja omaisuus) samankaltaisia kuin me. Tämä käy yhteen Festingerin (1954) kolmannen hypoteesin kanssa, joka esitti vertailun vähenevän sen mukaan, mitä kauemmaksi toinen ihminen loittonee omista taidoistamme, mielipiteistämme ja kiinnostuksen kohteistamme.

Tutkija Susanna Lundell tiivistää kateuden synnyn seuraavasti:

Kateus saa alkunsa siitä, kun ihminen vertaa itseään toiseen ja tämän paremmuus uhkaa hänen itsearvostustaan (Lundell 2008, 13).

Vertailu johtaa kateuteen, kun menestynyt tai taidoiltaan parempi ihminen herättää itsessä ihailua, mutta toisen paremmuus aiheuttaa alemmuudentunnetta tehdessään itsen tietoiseksi omista puutteistaan (Lundell 2008, 26). Esimerkiksi luokkatoverin loistavan konserttiesityksen kuuleminen saattaa näkyä aluksi iloisena asiana, mutta konsertin jälkeen raitiovaunussa matkalla kotiin voi päässä käynnistyä ajatusten laukka: Miksen minä osaa yhtä hyvin? Miten hän voikaan olla noin suvereeni? Miksei minun treenini kannata yhtä lailla hedelmää?

Kateuden latistaessa omanarvontunnetta saattaa ihminen liioitella kuilua itsensä ja vertailun kohteen kanssa. Voi olla vaikeaa ymmärtää vertailun kohteen käymä matka ja ne uhaukset, haasteet ja vastoinikäymiset, joita hän on menestymisen tai taitojensa eteen tehnyt (Alberoni 1993, 53). On helppoa verrata omaa keskeneräisyyttä toisen

ihmisen täydellisenä näyttäytyvään esiintymiseen, sooloon, stream-lukuihin, täyden näköiseen keikkakalenteriin tai upeaan someprofiiliin.

Lundell tarkentaa, ettei kateus kerro yksiselitteisesti totuutta, vaan sen, miten kateellisen mieli kokee asioiden olevan. Kyse on siitä, miten kateellinen kokee oman arvonsa ja elämäntilanteensa verratessaan itseään toiseen ihmiseen (Lundell 2008, 21). Ajoittaiset kateudenpuuskat ovat kuitenkin täysin normaali osa ihmiselämää ja omien kateudentunteiden tiedostava käsittely tärkeitä psyykkiselle kehitykselle (Lundell 2008, 44).

Mikä tarkoitus kateudella sitten on? Lundellin (2008) mukaan kateus nousee esiin usein vain silloin, kun sillä on merkitystä itsearvostuksemme kannalta. Kateus osoittaa meille asioita, joita koemme merkitykselliseksi ja joita haluamme myös osaksemme. Emme turhaan vaikutu esimerkiksi meitä kovatasoisempien soittajien suorituksia nähdessämme. Näin hahmotamme, mitä asioita pidämme tärkeinä itsearvostuksellemme, mikä on mielestämme kiinnostavaa, ”coolia” ja tavoiteltavan arvoista (Lundell 2008, 25). Meikin haluamme kompata tiukasti, soittaa upeita sooloja ja melismoida² yhtä hyvin!

3.2 Kateuden kahdet kasvot

Kateuteen liittyy siis vertailun aiheuttama kokemus kuilusta itsen ja parempana näyttäytyvän henkilön välillä, jolloin nousee tarve kuroa tuo kuilu kiinni. Tämä näyttäytyy joko haluna tavoitella samaa, tai haluna mitätöidä toisen saavutukset (Lundell 2008, 16) – joko verbaalisesti tai konkreettisesti. Itseä vedetään ylös kohti toisen saavuttamaa tasoa, tai toinen halutaan repiä alas. Tutkijat ovatkin jaotelleet kateuden kahteen eri suuntaan: hyvään (benign envy) sekä pahaan (malicious envy) kateuteen (Van de Ven, Pieters ja Zeelenberg 2009).

Molempiin kokemuksiin kuuluu tietoinen tai tiedostamaton narkästys, jonkinlainen epämiellyttävä kokemus toisen paremmuudesta. Hyvän ja pahan kateuden ero on siinä, kuinka ihminen näkee omat mahdollisuutensa pyrkiä samanlaisuuteen. Hyvään kateuteen kuuluu halu tavoitella samaa itselleen ja siten myös usko siihen, että sama voisi olla mahdollista itsellekin. Paha kateus saattaa ajaa vihaan ja katkeruuteen, kun

² Melisma on laulajien käyttämä melodinen korukuvio eli juoksutus (engl. vocal run), jossa yhdellä tavulla lauletaan useampi eri sävel.

ihminen ei usko voivansa saavuttaa kadehtimiansa asioita (Lundell 2008, 16). Pahasti kateellisen harvoin tekee mieli tehdä tuttavuutta kadehditun kanssa, hyvä kadehtija taas voi kokea halua päästä tutustumaan kadehdittuun kaikesta negatiivisesta kokemuksesta huolimatta (Van de Ven, Pieters ja Zeelenberg 2009, 425).

Paha kateus latistaa ja saa ihmisen tuntemaan itsensä huonoksi, riittämättömäksi tai mitättömäksi toisen rinnalla (Alberoni 1993, 17). Kokemus omasta arvosta vajoaa lattiaan. Pahaa kateutta ruokkii myös kokemus epäoikeudenmukaisuudesta, siitä, ettei toinen ansaitsisi taitoaan tai menestystään (Lundell 2008, 42). Toisen saavutusten verbaalinen mitätöinti on tuttu esimerkiksi lausahduksesta ”happamia, sanoi kettu pihlajanmarjoista”. Koska kettu ei yltänyt puuhun marjoja syömään, hän kieltää niiden arvon mielessään, jottei hänellä olisi täysin epäonnistunut olo (Lundell 2008, 77). ”Tuo nyt sattui olemaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan, hän on menestynyt vaan suhteilla eikä taidolla...”. Esimerkiksi näin saattaa kateellinen selitellä tilanteita itselleen, kun hän alentamalla toisen arvoa mielessään helpottaa omaa ärsytystä.

3.3 Ihailu ja hyvä kateus

Tutkija Niels van de Ven määrittää ihailun olevan arvostusta toisen ihmisen ominaisuuksista tai saavutuksista. Ihailu johtaa usein haluihin jäljitellä toisen ihmisen hyviä ominaisuuksia ja tavoitella niitä myös itselleen, sekä muodostaa yhteys ihailun kanssa tai päästä hänen suosionsa (Van de Ven 2017, 4-5).

Ihailu muistuttaa monilta osin hyvää kateutta. Tutkimuksissa ihailu on liitetty motivaatioon kehittää omia taitojaan, samoin kuin hyvä kateus (Van de Ven 2017, 11). Ihailu on kuitenkin täysin positiivinen tunnekokemus, kun taas hyvään kateuteen liittyy jollakin tavalla epämiellyttävä kokemus toisen paremmuudesta (Van de Ven, Pieters ja Zeelenberg 2009, 420). Näin ollen jotakin henkilöä ihaillessaan ihmisen ei aseta ihailun kohteen paremmuutta omaa keskeneräisyyttään vasten tai tunne huonommuudentunnetta hänen rinnallaan.

Ihailun ja hyvän kateuden rajapinnoilla kulkeva omakohtainen kokemukseni on johdannossa mainitsemani neljä vuotta vanhemman rumpalikollegan kanssa samassa mupe-ryhmässä opiskelu. Olimme teorian opiskelussa samalla viivalla, vaikka bändisoitossa hän olikin jo paljon etevämpi. Koska samassa ryhmässä pääsin heti tutustumaan häneen, en asettanut häntä mielessäni ylemmälle jalustalle tai kokenut

hänen taitonsa olevan mitenkään minun osaamisestani pois. Päinvastoin, olimme osa samaa tiimiä ja hän toimi minulle kuin musiikillisena isoveljenä, joka esimerkillään innosti ja jolta opin valtavasti! Näin jälkeensä määrittäisin kokemuksen ihailuksi, sillä muistoni tuon ajan ajatusmaailmasta ovat enemmänkin "vitsit, mäkin haluan soittaa noin hyvin!" kuin "ei hitto, miks mä en osaa noin hyvin?". Omiin muistoihinsa on tietysti mahdotonta luottaa sataprosenttisesti. Vaikka tuohon aikaan olisikin liittynyt myös kadehtimisen tuomaa närkästystä, ainakin jälkeensä kokemukset tuolta ajalta näyttävät minulle erittäin positiivisessa valossa.

4 Minäpystyvyys ja motivaatio

Vertailun vaikutus motivaatioon ilmenee kyselytuloksissa tiheästi. Isoksi teemaksi motivaation kautta nousee vastaajien kokemus minäpystyvyydestä. Kyselytulosten jälkeen pohdin näiden kolmen vaikutuksia toisiinsa lisää.

4.1 Minäpystyvyys

Minäpystyvyydellä tarkoitetaan ihmisen uskomusta omasta suoriutumistasostaan (Flammer 2001, 13812). Termin esitteli ensimmäisenä psykologi Albert Bandura vuonna 1977, osana kirjaansa sosiaalisen oppimisen teoriasta. Teemana minäpystyvyys nousee opinnäytetyössä esiin, sillä vertailun kautta toteutuva itsearviointi vaikuttaa kyselytuloksissa vastaajien kokemuksiin omista kyvyistä ja mahdollisuuksista tavoitella samaa kuin vertailun kohde.

Minäpystyvyys vaikuttaa olennaisesti elämään. Jos ihminen ei usko voivansa saavuttaa jotakin omilla teoillaan, hän tuskin edes tarttuu toimeen (Bandura 1999, 46). Esimerkiksi musiikin harrastaja, joka ei uskonut voivansa päästä Metropolialle opiskelemaan musiikkia, tuskin edes haki kouluun.

Minäpystyvyyden uskomukseen vaikuttavat neljä eri asiaa. Näistä ensimmäisenä ovat hallintakokemukset (mastery experiences). Onnistumisen kokemukset kehittävät uskomusta omasta kyvykkyydestä. Epäonnistumiset horjuttavat uskomusta ja voivat

heikentää kokemusta omasta suoriutumistasosta. Kokemukset vastoinkäymisten selättämisestä lujittavat minäpystyvyyden kokemusta, joten sekä epäonnistumiset että onnistumiset ovat yhtä lailla tärkeitä minäpystyvyyden rakennuspalikoita (Bandura 1999, 46). Esimerkiksi Metropolialla rumpuopettajani Tommi Rautiaisen ajoittain pitämät prima vista –pistokokeet sujuivat muutaman kerran todella hyvin ja lisäsivät uskomusta hyvästä nuotinlukutaidostani. Eräs rumputunneilta saatu läksy, kokonaisen kappaleen rumpuosuuksien notatointi ja nuotista nuottiin opettelu oli hankalaa ja sai minut kyseenalaistamaan kykyäni suoriutua tehtävästä. Jatkoin kuitenkin ja läksyn opettelu vei puoli vuotta. Lopulta kappaleen nuotilleen opittuani olin erittäin tyytyväinen, sillä olin selättänyt haasteen ja osoittanut itselleni, että pystyin tuohon vaativaan tehtävään. Nousin vaatimuksen tasolle.

Toinen minäpystyvyyteen vaikuttava tapa on samankaltaisilta ihmisiltä saadut epäsuorat/välilliset kokemukset (vicarious experiences). Esimerkiksi luokkatoverin onnistumisen kokemus haastavan soolotranskription kanssa voi kannustaa itseä uskomaan omiin mahdollisuuksiin pystyä samaan (Bandura 1999, 47). Samoin taas muiden epäonnistumisten seuraaminen herättää epäilyksiä omien kykyjen suhteen. Tähän perustuu mielestäni kehoitus siitä, että taitavampien seura ja heidän kanssaan soittaminen tekee väistämättä paremmaksi. Kovatasoinen seura myös omien kokemuksieni mukaan ruokkii kehittymään, mutta kolikon käänttöpuolena voi myös herättää riittämättömyyden tunnetta.

Kolmas minäpystyvyyden uskomukseen vaikuttava tapa on sosiaalinen suostuttelu (social persuasion). Muilta saatu kannustava palaute omia taitoja kohtaan voi saada ihmisen ponnistelemaan kovemmin ja uskomaan itseensä lujemmin (Bandura 1999, 47). Tämä on musiikin opiskelun piirissä äärimmäisen tärkeää mielestäni sekä osana opiskelukulttuuria, että osana opettajien pedagogiikkaa. Itseni mukaan lukien monen muusikon tuntuu olevan välillä vaikea ottaa kehuja ja kannustusta vastaan suuren itsekriittisyyden takia. Tällöin esimerkiksi konsertin jälkeen kehuun tulevan ystävän viesti ei välttämättä tavoita korviamme, jos ajattelemme vain omia virheitämme.

Neljäntenä minäpystyvyyteen vaikuttavat tunnetilat sekä fyysiset olotilat (emotional and physical states). Fyysiseen minäpystyvyyteen musiikolla esimerkiksi ennen keikkaa voivat vaikuttaa laskevasti esimerkiksi kohmeiset sormet, tauko treenistä tai huonosti nukuttu yö. Silloin voi tuntea, ettei ole parhaimmillaan tai soita omalla tasollaan. Henkiseen minäpystyvyyteen samassa tilanteessa voi vaikuttaa esimerkiksi

esiintymisjännitys, jos raati on arvostelemassa tutkintosuoritusta, jos esiintyminen on tärkeä näytön paikka tai muuten vaan on taipumusta jännittää paljon. Näin ollen parempi fyysinen vireys, lämmittely ja soittokunnan ylläpito edesauttavat uskomusta suoriutumisesta, samoin kuin henkinen valmistautuminen (Bandura 1999, 47).

4.2 Minäpystyvyyden yhteys motivaatioon

Motivaatio määritellään suomen kielessä seuraavasti:

Johonkin toimintaan johtavien motiivien kokonaisuus, vaikuttimet, syyt, perusteet; motivointi. (Kielitoimiston sanakirja, www)

Useista nykyaikaisista motivaatioteorioista tunnetuimpana pidetään Richard Ryanin ja Edward Decin kehittämää itseohjautuvuuden teoriaa (Deci ja Ryan 2000), joka määrittelee ihmisen psykologiset perustarpeet (omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys) ja näistä nousevat perusteet motivaation synnylle. Teoria esittelee sisäisen ja ulkoisen motivaation: sisäinen motivaatio tarkoittaa yksilön aktiivista hakeutumista häntä innostavan tekemisen pariin, ulkoinen motivaatio taas tunnetaan ”keppi- ja porkkamotivaationa” (Martela & Jarenko 2014, 14). Sisäiselle motivaatiolle luontaista on sen innostava ja energisoiva vaikutus sekä leikillisuus. Ulkoiselle motivaatiolle luontaista on tekemisen kuluttavuus sekä palkkiot ja rangaistukset. Musiikin kontekstissa sisäisen motivaation voi nähdä innostuksena mielimusiikin soittamista kohtaan ja kiinnostavien asioiden treenaamista itsensä takia, silkasta oppimisen halusta. Ulkoinen motivaatio, kuten esimerkiksi vuokranmaksu, voi usein johtaa tekemään ei niin mieleisiä, mutta taloudellisesti hyvin tuottavia keikkoja.

Minäpystyvyyden yhteyttä opiskelumotivaatioon tutkinut psykologi Barry Zimmerman toteaa minäpystyvyyden olevan välittäjän roolissa, vaikuttaen opiskelijoiden pitkäjänteiseen motivaatioon ja akateemisiin saavutuksiin (Zimmerman 2000, 86). Pidän tätä aiheellisena tutkimushaaranäkökulmana myös musiikinopiskelijoiden kontekstin kannalta, sillä musikit treenaavat instrumenttiaan ja taitojaan pitkäjänteisesti kehittyäkseen. Vahva minäpystyvyys on kytköksissä parempien opiskelutuloksien lisäksi myös parempiin oppimisstrategioihin, kuten tavoitteiden asettamiseen, sekä itsearviointiin (Zimmerman 2000, 87).

Myös Bandura toteaa minäpystyvyyden linkittyvän vahvasti motivaation säätelyyn. Kun ihminen kohtaa vastoinkäymisiä, minäpystyvyyttään epäilevät saattavat herkemmin

hellittää pyrkimyksiään, alentaa asettamaansa rimaa, tai jopa luovuttaa kokonaan. Omaan kyvykkyyteensä vahvemmin uskovat taas ottavat rohkeammin haasteen vastaan ja etsivät uusia tapoja selättää vaikeudet (Bandura 1999, 48).

Sosiaalinen suostuttelu sekä epäsuorat kokemukset ovat mielestäni selvästi yhteydessä vertailuun. Musiikinopiskelija ottaa vertaisiltaan ja idoleiltaan mallia, vertaa heitä itseensä ja pohtii, mihin asettuu taitoinensa heihin nähden. Näin vertailulla voi joko vahvistaa tai heikentää minäpystyvyyden kokemusta riippuen siitä, kokeeko itse pystyvänsä samoihin suorituksiin kuin vertailun kohde.

4.3 Työssä esiintyviä apukäsitteitä

Kyselytutkimuksen avoimissa vastauksissa mainitaan paljon käsitteistöä, jotka pyörivät vertaamisen koettujen vaikutusten ympärillä. Tässä alaluvussa olen kursivoinut avaamiani käsitteitä korostustarkoituksissa.

Menestys tämän työn kontekstissa tarkoittaa esimerkiksi ulospäin välittyvää kuvaa toisen soittotaidosta, tai hyvältä vaikuttavasta työllistymistilanteesta. Menestys on kuitenkin subjektiivinen, yksilöllinen kokemus, jonka tarkoitusta pohdin myös luvussa 7.

Inspiraatio on kristillisen teologian kontekstien lisäksi määritelty ja rinnastettu esimerkiksi sanoilla *innoitus*, *taiteellinen luomisvire* ja *johdatus*. Cambridgen sanakirja kertoo inspiraation olevan ”joku tai jokin, joka antaa idean tehdä jotakin”. Inspiraatio voi myös olla äkillinen idea (Cambridge Dictionary, www). Tämän opinnäytetyön kontekstissa inspiraatio on usein muilta saatu, kannustava innoitus oman muusikkouden edistämiseen.

Itsetunto ja siihen liittyvät käsitteet, kuten *itsearvostus* sekä *omanarvontunto*, ovat myös esillä. Psykologi Liisa Keltikangas-Järvinen määrittelee itsetuntoon kuuluvan mm. kyky luottaa itseensä, tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä arvostaa niin itseään kuin myös muita ihmisiä (Keltikangas-Järvinen 1994, 17-23). Toisin sanoen itsetunto on yläkäsite kokonaisuudelle, joka pitää sisällään monta osa-aluetta. Kielitoimiston sanakirja määrittelee omanarvontunnon synonyymiksi itsetunnon kanssa.

Itsetunto linkittyy myös edellä avattuun minäpystyvyyden käsitteeseen (ks. luku 4.1). Keltikangas-Järvinen kertoo hyvän itseluottamuksen rohkaisevan ihmistä asettamaan

itselleen vaativia tavoitteita ja lisäävän uskoa myös niiden saavuttamisen mahdollisuuteen. Heikko itsetunto voi johtaa ihmisen uskovan omaan epäonnistumiseensa jo ennen kuin on edes yrittänyt (Keltikangas-Järvinen 1994, 38).

Riittämättömyys (inadequacy) on yksi vastauksissa eniten esiintyvistä käsitteistä ja keskeisistä teemoista tulosluvussa (ks. luku 6.6). Cambridgen englannin kielen sanakirja määrittelee riittämättömyyden ”henkilökohtaiseksi kokemukseksi tai faktaksi siitä, ettei jotakin asiaa tai ominaisuutta ole tarpeeksi” (Cambridge Dictionary, www). Tämän työn kontekstissa riittämättömyys ilmenee muusikon kokemuksena siitä, ettei hän omasta mielestään ole tai tee tarpeeksi muihin verrattuna tai ollakseen tyytyväinen itseensä.

Tyytyväisyys tulee työssä ilmi riittämättömyyden vastakohtana. Kielitoimiston sanakirja määrittää tyytyväisyyden näin:

Pitää jotakin riittävänä, olla haluamatta tai vaatimatta enempää, rajoittua pyyteissään johonkin. (Kielitoimiston sanakirja, www)

Tyytyväisyys on osana vertailun merkityksen pohdintaani kyselytulosten jälkeen seitsemännessä luvussa.

5 Aineisto ja menetelmät

5.1 Tutkimuskysymykset

Vertaaminen on ollut keskeinen osa omaa muusikon polkuni hahmottamista opintojen aikana. Tästä muodostui aihe opinnäytetyölle, jonka tutkimuskysymys on:

Miten sosiaalinen vertaaminen ilmenee opiskelevien ja valmistuneiden muusikoiden keskuudessa?

Oma motivaationi tutkimuksen tekoon on kerätä näkökulmia ja pohtia, voiko vertailuun suhtautua rakentavasti. Voisiko ilmiön nähdä jopa työkaluna, osana oman muusikkouden kehittymistä? Tutkimuksen muodoksi valikoitui internetkysely, johon yhdistelin sekä määrällistä että laadullista tutkimusmenetelmää sekä suljetuilla että avoimilla kysymyksillä. Kyselyn tarkoitus oli kartoittaa vertailun koettua esiintymistiheyttä, kerätä opiskelijoiden kokemuksia vertaamisesta sekä ajatuksia vertaamisen vaikutuksista omaan kehitykseen.

5.2 Aineiston kerääminen

Päätin rajata vastaajakuntaa painottumaan pop/jazz-musiikin opiskelijoihin ja internetkysely oli helpoin tapa tavoittaa paljon vastaajia. Aineisto on vastaajamääränsä puolesta kvantitatiivinen, mutta loppupuolen avoimet kysymykset toivat tutkimukseen myös kvalitatiivista näkökulmaa.

Keräsin aineiston luomalla kyselyn Google Forms -palvelun avulla. Testautin kyselyn aluksi pienellä kollegaryhmällä, kysyen palautetta ja kehitysehdotuksia. Pienen hiomisen jälkeen jaoin kyselylomakkeen (ks. Kyselylomake, liite 1) kahteen musiikinopiskelijoiden ryhmään Facebookissa: Metropolia POP/JAZZ students sekä Popparit & Jazzarit (Pop & Jazz Konservatorion opiskelijat). Kysely oli auki molemmissa ryhmissä 21.-25.5.2020. Tavoitteeni oli saada kyselyyn osallistujia sekä nykyisistä opiskelijoista että jo valmistuneista, joten kyselyn julkaisun yhteydessä ei tarvinnut eritellä, kuka saisi vastata ja kuka ei.

Taustatietoina kysyttiin ikää, sukupuolta, instrumenttia, opintojen aloitusvuotta, opiskelupaikkaa, sekä Metropolian opiskelijoiden pääainetta. Tutkimuksen kolme ensimmäistä kysymystä olivat suljettuja ja niiden tehtävä oli mitata vertailun koettua esiintymistiheyttä. Vastausvaihtoehdot perustuivat itsearviointiin ja niitä oli viisi (en koskaan, erittäin harvoin, satunnaisesti, usein ja erittäin usein). Loput kuusi kysymystä olivat avoimia, eikä vastauksen pituutta rajoitettu sana- tai merkkimäärällä. Nämä selvittivät vastaajien kokemuksia vertailun negatiivisista ja positiivisista vaikutuksista sekä vertailun koettua merkitystä osana oman muusikkouden kehittymistä.

5.3 Analyysimenetelmä

Koska tekemäni kysely yhdisteli suljettuja sekä avoimia kysymyksiä, vastausten analysointiinkin piti yhdistellä kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusmenetelmiä. Alkupään itsearviointikysymyksiin menetelmänä käytän kuvailevaa tilastoanalyysiä (KvantiMOTV, [www](http://www.kvanti.tv)). Vertailin eri kategorioita keskenään ja pohdin niiden eroja toisiinsa. Lisäksi yhdistin teoriapohjan osuvuutta kyselyvastauksiin.

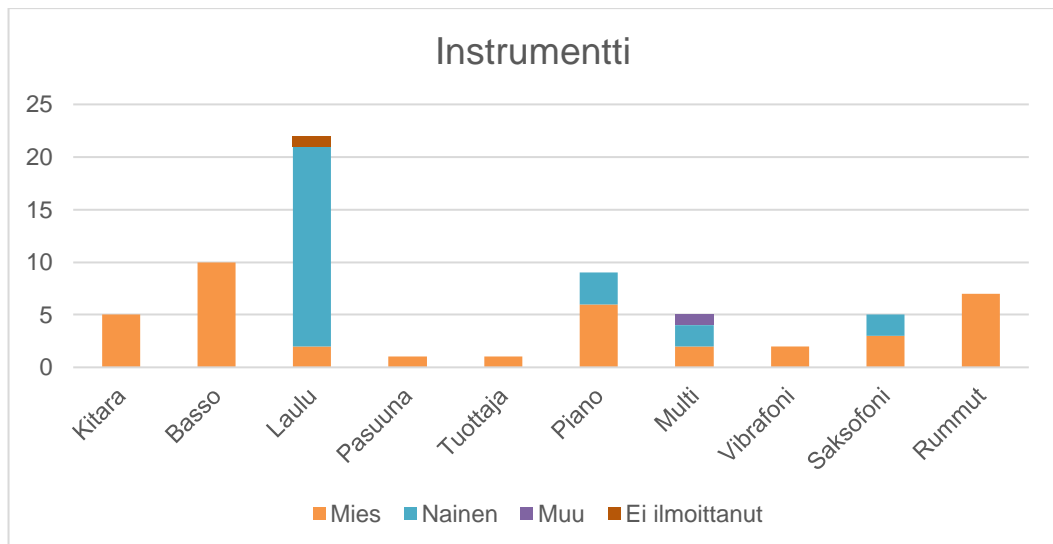
Avointen kysymysten analysointitapana käytin aineiston kuvailua sekä teemoittelua (Tuomi ja Sarajärvi 2003, 103) etsien vastauksista avainsanoja ja esiin nousevia teemoja. Teemojen etsimisessä käytin apuna kvantifointia (Tuomi ja Sarajärvi 2003, 117) laskemalla usein käytettyjen sanojen esiintymismäärää. Halusin myös jakaa vastaajien oivalluksia sekä näkökulmia kaikkien hyödyksi, joten aineiston läpikäynnissä on runsaasti lainauksia vastauksista. Lainaukset ovat anonyymeja ja vain vastaajanumero on ilmoitettu.

6 Tutkimustulokset

Seuraavissa alaluvuissa olen korjannut joitakin avointen vastausten kirjoitusasuja luettavuuden parantamiseksi. Tilastollisten kysymysten vastausvaihtoehdot esiintyvät tekstissä kursivoituna.

6.1 Osallistujat ja taustatiedot

Kyselytutkimukseen osallistui 67 henkilöä. Jokainen osallistuja vastasi kysymykseen pääinstrumentista. Jakauma muodostui seuraavasti:

Kuvio 1. Osallistujat instrumenteittain

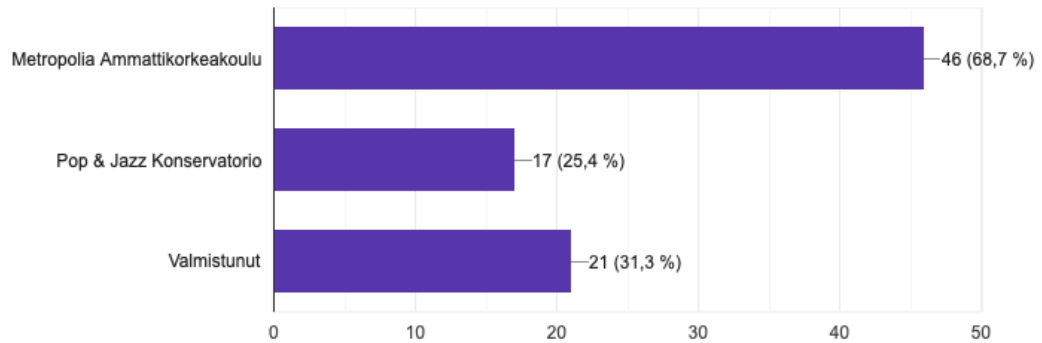
Basisteja 10 (14,9%), kitaristeja 5 (7,5%), laulajia 22 (32,8%), pasunisteja 1 (1,5%), tuottajia 1 (1,5%), pianisteja 9 (13,4%), multi-instrumentalisteja 5 (7,5%), vibrafonisteja 2 (3%), saksofonisteja 5 (7,5%) ja rumpaleita 7 (10,4%). Pylväsdiagrammi kertoo myös vastaajakunnan instrumenttikohdaisen sukupuolijakauman. Laulu johtaa selkeästi 19 naisella (86,4% laulajavastaajista), kun taas monessa instrumentissa on vain miesvastaajia. Piano, saksofoni ja multi-instrumentalismi korostuvat tasaisempina sukupuolien suhteen.

Vastaajista 41 (58,2%) olivat miehiä, 26 (38,8%) naisia, 1 (1,5%) muunsukupuolisia ja yksi henkilö (1,5%) ei ilmoittanut sukupuoltaan. Music Finlandin tekemän selvityksen mukaan musiikkialan työpaikoista n. 40% on naisten hallussa (Music Finland 2017, [www](http://www.musicfinland.fi)). Jakauma näyttää toistuvan vastaavanlaisesti myös kyselyn otantaryhmässä. Oman ikänsä kertoivat 64 henkilöä. Vastaajien ikähaarukka on 20-37, ikämuuttujan keskiarvo 24,9 vuotta ja mediaani-ikä 27 vuotta (12 vastaajaa, 18,8%).

6.2 Koulu ja pääaine

Opiskelupaikka

67 vastausta

Kuvio 2. Vastanneiden opiskelupaikka

Selkeä vastaajien enemmistö (46 vastaajaa, 68,7%) on Metropolialta. Pop & Jazz Konservatoriolta vastasi 17 henkilöä (17 vastaajaa, 25,4%). Kysely tavoitti vastaajien määrän perusteella Metropolian opiskelijat paremmin, vaikka molemmat Facebook-ryhmät ovat melko samankokoiset (Popparit ja Jazzarit 449 jäsentä, Metropolia POP/JAZZ students 507 jäsentä, syyskuu 2020). Vastanneista valmistuneita on lähes kolmannes (21 henkilöä, 31,3%). Mielestäni oli tärkeää kerätä vastauksia myös valmistuneilta, sillä heillä etäisyys omaan opiskeluaikaan on voinut tuoda jo erilaista perspektiiviä kysymyksiin pohtimiseen ja näin monipuolistaa kyselyn antia. Valmistuneiden iän keskiarvo on 27,3 vuotta (koko vastaajakunta 24,9 vuotta).

Kysyin seuraavaksi opintojen aloitusvuotta. Vuonna 2012 aloittaneita vastasi 1 (1,5%), 2013 aloittaneita 6 (9%), 2014 aloittaneita 6 (9%), 2015 aloittaneita 5 (7,5%), 2016 aloittaneita 12 (17,9%), 2017 aloittaneita 9 (13,4%), 2018 aloittaneita 14 (20,9%), sekä 2019 aloittaneita 14 (20,9%). Huomattava enemmistö vastanneista oli 2016 tai sen jälkeen aloittaneita (yht. 73,1%), joten kysely tavoitti erittäin hyvin oman vuosikurssini ja sen jälkeen opiskelun aloittaneet musikit.

Kysyin myös Metropolian opiskelijoilta pääainetta. Musiikin esittäminen –pääaineesta vastasi 17 henkilöä (35,4%), soiton- ja laulunopetuksesta 20 henkilöä (41,7%), musiikin tekeminen ja tuottaminen –pääaineesta 9 (18,8%) sekä varhaisiän musiikkikasvatuksen opiskelijoita 2 (4,2%).

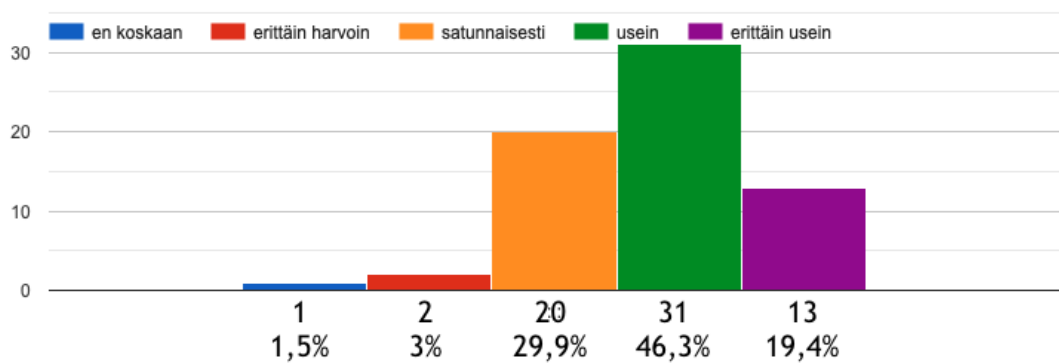

6.3 Vertailun esiintyvyys

Ensimmäiset kolme kysymystä koskevat vertailun koettua määrää. Näiden tulosten analysoinnissa hyödynnän pylväsdiagrammeja visuaalisena apukeinona helpottamaan hahmottamista.

Analysoin ensimmäiset kaksi kysymystä parina. Ensimmäiseen kysymykseen ”Vertaatko soittotaitoasi muihin muusikoihin?” yksi henkilö vastasi *en koskaan*, kaksi henkilöä *erittäin harvoin*, 20 henkilöä *satunnaisesti*, 31 henkilöä *usein* ja 13 henkilöä *erittäin usein*.

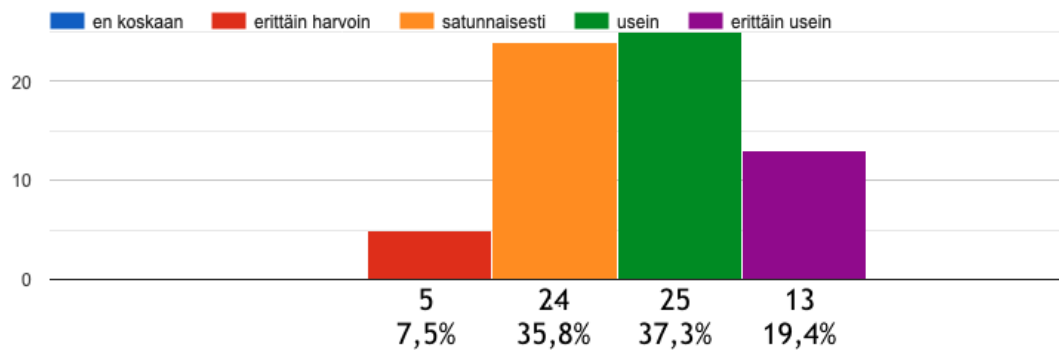
1. Vertaatko soittotaitoasi muihin muusikoihin?

Kuvio 3. Kysymys nro. 1

Toiseen kysymykseen ”Vertaatko ammatillista menestystäsi muusikkona muiden menestykseen?” 5 henkilöä vastasi *erittäin harvoin*, 24 henkilöä *satunnaisesti*, 25 henkilöä *usein* ja 13 henkilöä *erittäin usein*.

2. Vertaatko ammatillista menestystäsi muusikkona muiden menestykseen?

Kuvio 4. Kysymys nro. 2

Diagrammeista päätellen vertailu on selkeästi opiskelijoiden tunnistama ilmiö ja valtaosa vastaajista vertaa itseään *usein* tai *erittäin usein* (soittotaitoaan yht. 65,7% ja ammatillista menestystään yht. 56,7%). Erottelin soittotaidon ja ammatillisen menestyksen, sillä mielestäni soittotaidon kehittäminen on enemmän omissa käsissämme. Soittotaito on myös väljä käsite, sillä kyselyyn vastasi soittajien ja laulajien lisäksi tuottajia ja biisintekijöitä. Joten kuvaavampi termi voisi olla ydinosaaminen. Ammatillinen menestyminen taas on hankalampi määritellä, ja siihen todennäköisesti vaikuttaa myös ulkopuolisia tekijöitä. Harjoittelun määrään ja laatuun voi halutessaan panostaa enemmän, mutta keikkakalenterin täyttäminen omasta tahdosta ei ole aivan yhtä yksinkertaista kuin treeniluokkien varaaminen.

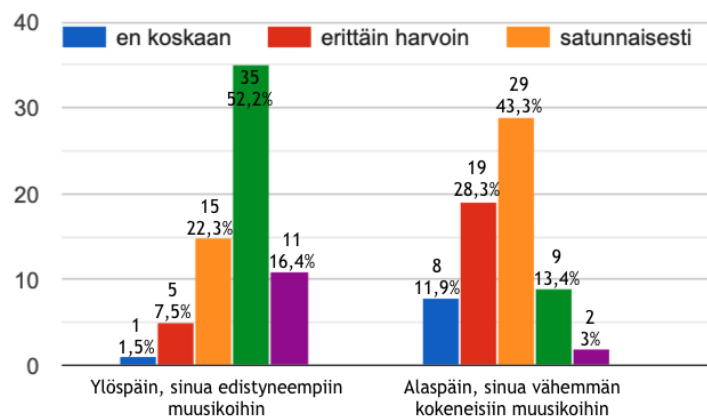
Molemmissa kategorioissa on käsitteitä, joihin ei ole yhtä määritelmää. Mikä on tarpeeksi hyvä muusikko, mikä on parempi tai huonompi keikka, kuka on menestynyt ja millä tavalla. Näihin asioihin ei tietenkään ole määrättyjä vastauksia, sillä menestys on hyvin subjektiivinen kokemus. Jokainen muusikko saa itse määritellä, mitä menestys kullekin tarkoittaa. Jollekin se tarkoittaa runsaasti keikkoja, oppilaita tai näiden kombinaatiota, toiselle hyvää biisinkirjoitustaitoa tai kustannussopimusta, kolmannelle hyvää instrumentinhallintaa sekä päivittäistä treenirutiinia.

6.4 Vertailun kohderyhmät ja -henkilöt

Kolmas kysymys ”Vertaatko itseäsi muusikkona...” pureutuu siihen, miten vertailua koetaan erityyppisiin kohderyhmiin nähden. Jaoin kysymyksen kahteentoista

kategoriaan. Ensimmäiseen kategoriaan, ”Ylöspäin, sinua edistyneempiin muusikoihin” vastattiin seuraavasti: 1 henkilö *ei koskaan*, 5 henkilöä *erittäin harvoin*, 15 henkilöä *satunnaisesti*, 35 henkilöä *usein* ja 11 henkilöä *erittäin usein*. Toiseen kategoriaan, ”Alaspäin, sinua vähemmän kokeneisiin muusikoihin”, 8 henkilöä vastasivat *en koskaan*, 19 henkilöä *erittäin harvoin*, 29 henkilöä *satunnaisesti*, 9 henkilöä *usein* ja 2 henkilöä *erittäin usein*.

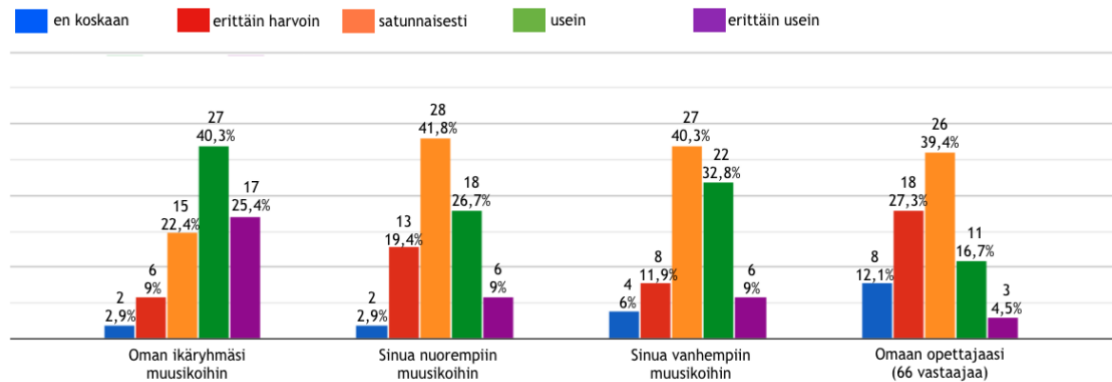
3. Vertaatko itseäsi muusikkona...

Kuvio 5. Kysymys nro. 3, vertailun suuntakategoriat (1-2)

Kaaviosta päätellen musiikinopiskelijoiden keskuudessa on yleisempää verrata ylöspäin, kuin alaspäin. Vain 9% vastaajista kertoo vertaavansa ylöspäin *erittäin harvoin* tai *ei koskaan*, kun taas alaspäin vertaamista koskevassa kysymyksessä vastaava luku on 40,2%. Ero on huomattava. Käyrät näyttävät mukailevan Festingerin (1954) hypoteesia ihmisten ylöspäin suuntaavasta pyrkimyksestä verratessa. En usko juuri kenenkään tavanneen muusikkoa, joka ei haluaisi kehittyä taidoissaan, joten pidän kaavion tulosta selkeänä myös omien näkemysteni kanssa. Muusikoille on tärkeää oppia lisää ja tulla paremmaksi soittajaksi, laulajaksi, biisintekijäksi, sovittajaksi, tuottajaksi, tai mitä muusikkouden osaa sitten itsessään haluaakaan kehittää. Kysymys oli kuitenkin yleisluontoinen selvittämään, kokivatko vastaajat yleisesti ottaen vertaavansa enemmän ylös- vai alaspäin. Kolmannen kysymyksen loput 10 kategoriaa selvittävät vertailun koettua määrää eri kohderyhmien kesken, ei vertailun suuntaa per kategoria.

3. Vertaatko itseäsi muusikkona...

Kuvio 6. Kysymys nro. 3, ikäryhmäkategoriat (3-6)

Seuraavat kolme kategoriaa tarkentavat, mihin ikäryhmiin opiskelijoilla on taipumusta vertailla. Oman ikäryhmän muusikoihin vertailua koettiin seuraavasti: 2 henkilöä *ei koskaan*, 6 henkilöä *erittäin harvoin*, 15 henkilöä *satunnaisesti*, 27 henkilöä *usein* ja 17 henkilöä *erittäin usein*. Itseä nuorempiin muusikoihin 2 henkilöä kokivat vertaavansa *ei koskaan*, 13 henkilöä *erittäin harvoin*, 28 henkilöä *satunnaisesti*, 18 henkilöä *usein* ja 6 henkilöä *erittäin usein*. Itseä vanhempiin muusikoihin 4 henkilöä kokivat vertaavansa *ei koskaan*, 8 henkilöä *erittäin harvoin*, 27 henkilöä *satunnaisesti*, 22 henkilöä *usein* ja 6 henkilöä *erittäin usein*.

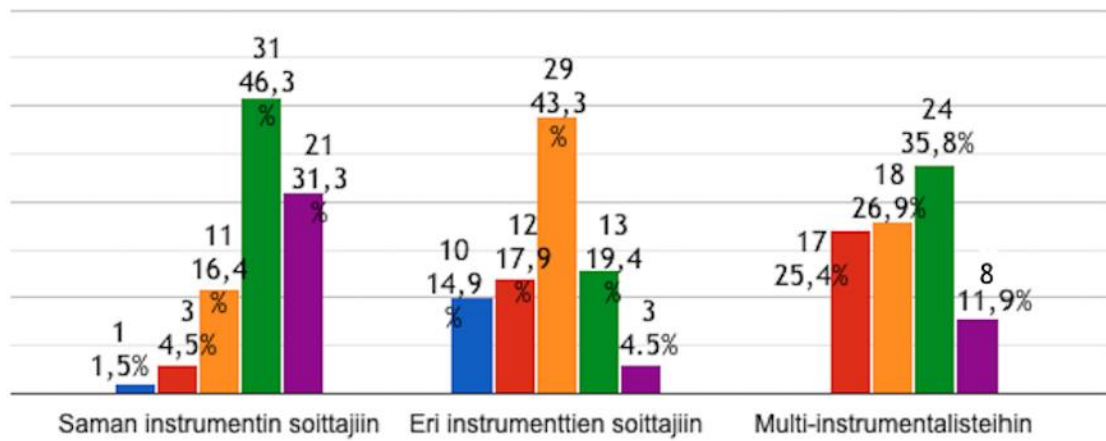
Kysely ei tietenkään määritellyt, missä kulkee raja vanhemman tai nuoremman soittajan ja oman ikäryhmän välillä, joten tämä jäi täysin vastaajien oman tulkinnan varaan. Selkeänä kategoriana erottuu oman ikäryhmän muusikot (yht. 65,7% *usein* tai *erittäin usein*), joihin vertailu on koettu huomattavasti yleisemmäksi kuin muihin ikäryhmiin. Tähän voi vaikuttaa oppimisympäristö suunnilleen saman ikäisten seurassa. Oma ikäryhmä on luontevaa nähdä vertaisryhmänä, jonka kanssa edetään yhdessä. Lienee myös lähes automaattista vertailla itseään oman ikäryhmän toimijoihin, olivat he sitten luokkatovereita tai ei. Ainakin itseäni on koko opiskeluajan kiinnostanut valtavasti missä oman ikäryhmäni ihmiset ovat menossa ammatillisessa kehityksessään niin instrumenttitaitojen kuin työelämänkin puolella. Oman kokemukseni mukaan omaa ikäryhmää vanhemmat soittajat on helppo asettaa positiivisessa valossa esikuviksi, sillä erottavat ikävuodet antavat uskoa siihen, että vielä on aikaa. Itseänsä nuorempiin ja

taitaviin vertailu taas voi aiheuttaa narkästystä siitä, että toinen on jo varsin etevä nuoresta iästään huolimatta.

Yksi osallistuja jätti vastaamatta kysymykseen omasta opettajasta. 8 henkilöä kokivat vertaansa *ei koskaan*, 18 henkilöä *erittäin harvoin*, 26 henkilöä *satunnaisesti*, 11 henkilöä *usein* ja 3 henkilöä *erittäin usein*. Alberonin (1993) mukaan samastuessaan johtajaansa yksilö tempautuu mukaan ”myönteisen kehityksen virtaan, joka kuljettaa molempia eteenpäin” (Alberoni 1993, 47). Lausahdus pätee mielestäni myös opettajiin, joilla on merkittävä rooli ammattimuusikoksi opiskelevan polulla. Myönteisen kehityksen virta käsitteenä heijastelee omia parhaita kokemuksiani sekä oppilaana että opettajana, kun molemmat pääsevät vuoroin oivaltamaan jotakin uutta. Opettajakysymyksen on voinut tulkita monella tapaa, mutta vastaajien keski-ikä (24,9 vuotta) perusteella voisi olettaa opettajien harvemmin olevan oman ikäryhmämme edustajia. Tämä saattaa selittää vastaajien kokeman vertailun olevan lähinnä *satunnaista* (39,4%) ja vastausten jakautumista hyvin Gaussin käyrän mukaisesti.

Seuraavat kolme kategoriaa selvittävät instrumenttikohaista vertailun määrää.

3. Vertaatko itseäsi muusikkona...

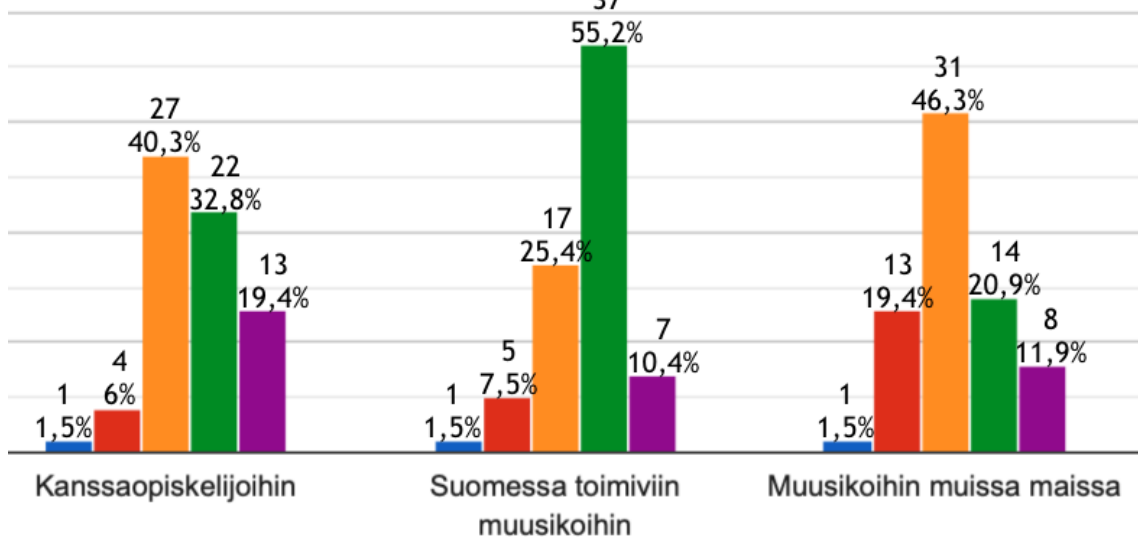
Kuvio 7. Kysymys nro. 3, instrumenttikategoriat (7-9)

Saman instrumentin soittajiin vertailua koettiin seuraavasti: 1 henkilö *ei koskaan*, 3 henkilöä *erittäin harvoin*, 11 henkilöä *satunnaisesti*, 31 henkilöä *usein* ja 21 henkilöä *erittäin usein*. Eri instrumenttia soittaviin 10 henkilöä vastasivat vertaavansa *ei koskaan*, 12 henkilöä *erittäin harvoin*, 29 henkilöä *satunnaisesti*, 13 henkilöä *usein* ja 3 henkilöä *erittäin usein*. Multi-instrumentalisteihin 0 henkilöä vastasi *ei koskaan*, 17

henkilöä vastasivat vertaavansa *erittäin harvoin*, 18 henkilöä *satunnaisesti*, 24 henkilöä *usein* ja 8 henkilöä *erittäin usein*.

Keskimääräinen muusikko kokee minun mielestäni muut muusikot ympärillään varsin saman henkiseksi porukaksi, mutta saman instrumentin soittajat ovat vielä keskenään varsinainen heimo suuren joukon sisällä. Lähes 80% vastaajista kertovat vertaavansa oman instrumentin soittajiin *usein* tai *erittäin usein*. Itse en koe vertaavani kitara- tai laulunkirjoitustaitojani vuosikurssini kitaristeihin tai laulunkirjoittajiin potien huonommuutta, sillä harrastan molempia lähinnä omaksi ilokseni. Näin olen pystynyt myös vain ihailemaan luokkatovereideni taitavuutta vailla kateudenpistoksia. Rumpujen osalta olen sitten toki verrannut itseäni, vaikka ja kehen, koska rumpuja olen tullut Helsinkiin opiskelemaan ja niiden soitossa kehittymään. Näiden kategorioiden tulokset heijastelevat Festingerin (1954) ja Aristoteleen (350 eaa.) hypoteeseihin samankaltaisuudesta, joka saa meidät vertailemaan ja kadehtimaan. Multi-instrumentalisteihin verrataan enemmän kuin eri instrumentin (muun kuin oman) soittajiin. Tämä selittyy mielestäni sillä, että monia instrumentteja hallitsevat nähdään monitaitureina. Jos joku vertainen soittaa sujuvasti sekä kitaraa että saksofonia ja itse keskittyy vain kitaraan, voi kokea riittämättömyyttä, ja tuntea enemmän osaavan pystyvän esimerkiksi työllistyvän paremmin monipuolisuutensa ansiosta.

3. Vertaatko itseäsi muusikkona...

Kuvio 8. Kolmannen kysymyksen viimeiset kategoriat (10-12)

Viimeiset kolme kategoriaa erottelevat vertailun koettua määrää eri etäisyyksien valossa. Lähimpää ryhmää edustaa kanssaopiskelijat –kategoria, seuraavana valtakunnallisesti Suomessa toimivat muusikot –kategoria, ja maantieteellisesti sekä kansainvälisesti kauemman matkan päässä muusikot muissa maissa –kategoria. Kanssaopiskelijoihin koettiin vertailua seuraavasti: 1 henkilö *ei koskaan*, 4 henkilöä *erittäin harvoin*, 27 henkilöä *satunnaisesti*, 22 henkilöä *usein* ja 13 henkilöä *erittäin usein*. Suomessa toimiviin muusikoihin vertailua koki 1 henkilö *ei koskaan*, 5 henkilöä *erittäin harvoin*, 17 henkilöä *satunnaisesti*, 37 henkilöä *usein* ja 7 henkilöä *erittäin usein*. Muissa maissa toimiviin muusikoihin verrattiin seuraavasti: 1 henkilö *ei koskaan*, 13 henkilöä *erittäin harvoin*, 31 henkilöä *satunnaisesti*, 14 henkilöä *usein* ja 8 henkilöä *erittäin usein*.

Kanssaopiskelijat sekä Suomessa toimivat muusikot kategorioina heijastelevat jälleen samankaltaisuuden teemaa vertailun lähtökohtana. Kuten jo aiemmin todettua, on yleisempää verrata samankaltaisiin ja riittävän lähellä oleviin (Lundell 2008, 25). Erityisesti diagrammeista korostuu 55,2 prosentin joukkio, jotka vastasivat vertaavansa *usein* Suomessa toimiviin muusikoihin. Kotimaan huippuja on helppo asettaa mittatikuiksi ja esikuviksi, sillä he näyttävät esimerkillään, millaista on olla ammattimuusikko kotimaan kentällä. Näin opiskelija voi nähdä, mikä on mahdollista ja mikä suunta tuntuisi omalta.

Muusikoihin muissa maissa -kategoriasa vertaaminen on huomattavasti enemmän satunnaista kuin suomalaisiin muusikoihin verratessa. Tässä saattaa korostua vertailun ja ihailun ero. Erityisen lahjakkaita tai menestyneitä, kauempana olevia muusikoita voi helpommin ihailua ilman, että se aiheuttaisi suuria kateudentunteita (Lundell 2008, 25). Näin ehkä myös muusikot muissa maissa toimivat enemmänkin ihailun kohteina ja inspiraation lähteinä, sillä kukapa ei innostuisi esimerkiksi Beyoncen, Vulfpeckin tai ruotsalaisen popteollisuuden kaltaisesta maailmanluokan taitotasosta? Merten takana olevat muusikot näyttäisivät herättävän vertailun tarvetta vähemmän kuin samassa koulussa tai saman maan musiikkikentällä toimivat muusikot.

6.5 Vertaamisen positiiviset vaikutukset

Kyselyn loput kuusi kysymystä olivat avoimia. Vain kysymykseen 6b vastasi 66 henkilöä, muihin kysymyksiin vastasivat kaikki 67 osallistujaa. Kysymys 5a ”Millaisia positiivisia kokemuksia/tuntemuksia vertailu on aiheuttanut?” toi mukanaan paljon positiivisten näkökulmia vertailuun. Vastausten avainsanoiksi nousivat (treeni)motivaatio (mainittu 22

vastauksessa), kehitys (mainittu 18 vastauksessa) sekä inspiraatio (mainittu 10 vastauksessa). Seitsemän vastaajaa (10,5%) eivät kokeneet vertailun aiheuttaneen mitään positiivista.

Usea vastaaja korosti vertailun vaikuttaneen positiivisesti omien mahdollisuuksien näkemisenä:

Kun koulukaverit menestyvät, tulee sellainen olo että se on mahdollista itsellekin. (V65)

Jotenkin vertailu on auttanut myös ymmärtämään sitä, mikä omassa urapolussa on ehkä muiden silmissä arvokasta ja ihailtavaa. Vertailu on myös antanut sellaista positiivista boostia siihen, että "tuolla muusikolla on ihailtava asema kentällä, tahdon pyrkiä samaan" ja siten kasvattanut omaakin kunnianhimoa ja auttanut asettamaan itselle tavoitteita. (V54)

Minulla on mahdollisuus päästä samalle tasolle minua paremman soittajan kanssa jos teen töitä sen eteen. (V66)

Motivoitumista, positiivisten ajattelumallien omaksumista, tunne siitä että "mäkin pystyn tähän". (V19)

Näissä tapauksissa vertailun voisi tulkita vaikuttaneen positiivisesti minäpystyvyyden kokemukseen. Muiden esimerkki on kannustanut vastaajia uskomaan omaan tekemiseen.

Kovempitasoisina pidettyihin muusikoihin tutustuminen ja heidän inhimillisyytensä hahmottaminen auttoivat vastaajia kokemaan vertailun positiivisia puolia:

Muistan että monta kertaa kun on päässyt soittamaan jonkun kanssa ketä on ihailnut tai jännittänyt extra-paljon, se paras hetki voikin olla se kun se toinen mokailee jossain biisissä, tai ei muuten handlaa jotain juttua. Tää ei millään muotoa tarkoita sitä että jotenkin haluaisin että kaikki vaan koko ajan soittaisi miten sattuu vaan sitä, että kun näkee sen toisen vähän rämpimässä, niin tajuaa että sekin on vaan ihminen, eikä millään tavalla täydellinen muusikko. Usein se on yllättävällä tavalla rentouttanut omaa soittamista, ehkäpä koska silloin lakkaa pelkäämästä omaa mokailua, mikä johtaa taas mun mielestä suoraan parempaan soittamiseen. Epävarmuuksien näyttäminen ja näkeminen usein rentouttaa. Toki rennon ilmapiirin voi luoda monella tavalla, mutta inhimillisyyden näkeminen muissa usein lopettaa semmoisen negatiivisen itsensä muihin vertailun. (V43)

Parhaimmillaan vertailu on aiheuttanut positiivista kilpailua. Vertailun kohteisiin tutustuminen ja ystävystyminen on auttanut ymmärtämään erilaisia taustoja, mikä on opettanut inhimillisyyttä sekä armollisuutta itseä ja muita kohtaan. Lisäksi olen omaksunut parempia työskentelytapoja. (V58)

Useat vastaajat kokivat vertailun (ylös- sekä alaspäin) hyvänä puolena omien vahvuuksien ja taitojen hahmottamisen:

Jos vertaan itseäni ei niin edistyneisiin muusikoihin, usein koen, että olen edennyt pitkälle, olen osaava ja ammattitaitoinen muusikko. Joskus jos vertaan itseäni parempiin, koen, että voin itsekkin saavuttaa samanlaisia tuloksia, kun teen töitä sen eteen. (V9)

Se on poistanut harhaluuloja oman tason suhteen. Eli jos on tuntunut siltä että kaikki muut soittavat paremmin, objektiivisen vertailun kautta olen todennut, että olen etenemässä samalla tasolla kuin muut. (V10)

Näkemällä eri tavoin musiikkiin suhtautuvia ihmisiä ja vertaamalla omaa lähestymistäni heihin, olen oppinut paremmin, millainen muusikko olen itse, millainen haluan ja en halua olla. (V35)

Soittotaidon ja muusikkouden reflektointi myös muiden tekemiseen vertaamalla on ollut minulle hyvä tapa saada perspektiiviä omaan tekemiseen. (V1)

Olen ymmärtänyt, että tämänhetkisellä kokemuksellani olen hyvässä kohdassa uraani, ja taitotasoani. (V6)

Positiivinen ymmärrys omasta "profiloitumisesta", vahvuuksista. (V7)

Vertailu nousi esiin olennaisena oppimiskeinona:

Mielestäni itsensä vertailu muihin muusikoihin on olennainen tapa edistyä soittajana. Kuuntelemalla soittajia joista pidät, ja miettimällä mikä heidän soitosta tekee hienoa, on tärkeää. (V62)

Tämän kysymyksen vastaukset nostivat esiin useita näkökulmia vertailun hyödyllisyyden kokemiseen.

Kysymys 5b "Edellä mainittuihin kategorioihin nojaten, millaisiin muusikoihin vertaaminen on vaikuttanut positiivisella tavalla?" nostaa esiin vertailun kohteita, jotka ovat aiheuttaneet positiivisia kokemuksia ja tuntemuksia. Vastausten avainsanoiksi nousivat paremmat/kokeneemmat muusikot (mainittu 24 vastauksessa), samankaltaiset/tasoiset muusikot (mainittu 21 vastauksessa) sekä vanhemmat muusikot (mainittu 7 vastauksessa). Kaksi vastaajaa eivät kokeneet mihinkään henkilöön tai ryhmään vertaamista positiivisena, yksi vastaaja ei osannut sanoa.

Kokeneempiin vertaaminen toi vastaajille perspektiiviä ja inspiraatiota:

Ennen kaikkea kokeneisiin vertaaminen. Hekin ovat aloittaneet joskus ja olleet joskus nuoria. Kun sen pitää mielessä, vertailu vanhempiin kanssamuusikoihin on helpompaa ja tuottaa myös hyvää draivia omaan etenemiseen uralla. (V55)

Olen oppinut taitavammilta muusikoilta ihan älyttömän paljon. Inspiroidun jatkamaan ja harjoittelemaan! (V16)

Selkeäksi teemaksi noussut samankaltaisuus (mainittu 21 vastauksessa) tuli esille monipuolisesti esimerkiksi instrumentin, opiskelupaikan, tason, taustan ja ajatusmaailman kautta. Paremmistaan haluttiin löytää myös samaistuttavaa:

Pidemmällä oleviin menestyneisiin joilla voi olla samanlainen tausta, kun itsellä. (V4)

Samankaltaisuus tuli esiin myös tavoitteiden kautta:

Muusikoihin, ketkä opiskelevat samalla linjalla kanssani, kellä on samanlaiset tavoitteet ja keskittyvät minua kiinnostaviin asioihin. (V9)

Yksi vastaaja nosti esiin naisiin kohdistuvan kategorisoinnin ja pyrkimyksen samankaltaisuuteen tasavertaisuuden kautta:

Usein miespuolisiin multitalajiin (tuottaminen plus omaperäinen sävellystaito), koska naisena ja laulunopiskelijana usein kokee kategorisointia. Naisena haluan itsekin olla arvostettu multitalaja. (V37)

Samankaltaisuuden teema kyselyosallistujien vastauksissa osuu Festingerin (1954) kolmanteen hypoteesiin siitä, että vertailu on yleisempää mitä lähempänä toinen ihminen on omia pyrkimyksiämme. Samoin Lundell summaa mielekkään vertailun edellyttävän riittävän samankaltaista ihmistä, ”jotta voimme samaistua heihin ja heidän pyrkimyksiinsä” (Lundell 2008, 25).

Myös erilaisuus nähtiin hyvänä seikkana:

Omantien kulkijat. Iloisen energian soittajat. (V14)

Epäakateemisiin. He ovat olleet vapaampia oppimaan musiikkia ja ääntä eri instrumenttien ja filosofioiden kautta, eikä heillä ole läheskään niin isot paineet tuottaa muita miellyttävää musiikkia. Toisin sanoen, he tekevät musiikkia itselleen. (V25)

Kokeneempiin tai yhtä kokeneihin, itsestäni tyylillisesti täysin erilaisiin soittajiin. (V7)

Vaikka Festingerin (1954) kolmas hypoteesi esittää, että vertailun tarve vähenee vertailukohteen ollessa kauempana omista taidoistamme ja pyrkimyksistämme, on muusikoiden skaala kuitenkin todella laaja. Minun mielestäni jazzmuusikko voi hyvin verrata itseään metallimuusikkoon tai klassiseen soittajaan, varsinkin jos on kyse samasta instrumentista. Jokaisella muusikolla on kuitenkin käytössään musiikin ”kielioppi”, jonka avulla tehdään erilaisia musiikillisia ratkaisuita. Mallia voi ottaa esimerkiksi tekniikasta, fraseerauksesta, likeistä sekä filleistä³ tai yleisestä musikaalisuudesta. Täysin sama pätee mielestäni myös sovittamiseen tai biisintekemiseen, mallia voi ottaa myös hyvin erilaisilta toimijoilta. Silloin erilaisuus pääsee näyttäytymään tuoreena näkökulmana, jota ei olisi välttämättä itse tullut ajatelleeksi. Näin muiden erilaisuus voi ruokkia omaa muusikkoutta.

Inhimillisyyden hahmottamisen nousi pinnalle myös tässä kysymyksessä, itseä ”guruihin” verratessa:

Joskus kun on huomannut keikka- tai opetustilanteessa, että ihmisiä ne gurutkin on. Tai jos joku oma idoli soittaa jollain äänityksellä vähän sinne päin, tajuaa ettei muillakaan ole aina hyvä päivä. (V21)

Niihin jotka ovat kyvyiltään jotakuinkin samoissa itseni kanssa. Tai sitten johonkin guruun, joka paljastuu hyväksi tyyppiä ja inhimilliseksi ihmisolennoksi. Koen motivoivaksi myös maikkojen kertomat omakohtaiset tarinat vaikeuksista soitossa tai treenaamisessa, jotka he ovat saaneet lopulta ratkaistua. (V41)

Yhteensä viisi vastaajaa mainitsivat ulkomailla toimiviin muusikoihin vertaamisen positiivisena seikkana:

Ulkomaisiin lauluntekijöihin vertailu on lisännyt motivaatiota hyvien ja omanlaatuisten biisien kirjoittamiseen. (V18)

Ulkomailla menestyneet suomalaiset artistit ja biisinkirjoittajat. (V23)

Useat vastaajat mainitsivat asenteen, rehellisyyden ja muita ei-soitannollisia asioita avaimina positiivisuuteen:

Positiivisin vaikutus on ollut sellaisilla muusikoilla, joilta on soittotaitojen lisäksi voinut omaksua erityisesti positiivista ja avointa asennetta musiikkia ja soittamista kohtaan. (V19)

³ Likki (engl. lick) tarkoittaa esimerkiksi jazz –soolossa esiintyvää, lyhyttä melodista fraasia. Filla tulee englannin kielen sanasta *fill* – täyttää. Esimerkiksi säkeistön ja kertosaäkeen taitteessa esiintyvä rytmien kuvio rummuilla.

Muusikoihin, jotka ovat selkeästi jalat maan pinnalla. Saanut siten tarttumapintaa, että ollaan kaikki oikeasti ihmisinä samalla viivalla eli tavallaan tuonut "idoleita" todellisuuteen. (V50)

Muusikoihin, joilla näkyy vahva kehityskaari tai jotka ovat muuten rehellisiä siitä, kuinka paljon työtä ja epäonnistumisia menestyksekkäs ura vaatii. (V63)

Sellaisiin, jotka ovat kannustavia eivätkä katso ns. vähemmän osaavia alaspäin. (V49)

Muihin laulajiin, sellaisiin jotka ovat julkisuudessa nöyriä ja kiitollisia. (V65)

Tässä huomioitavaa on se, että muusikkous on pelkkää soitto-, laulu-, tuottamis- tai laulunkirjoitustaitoa laajempi kokonaisuus. Hyvillä esikuvilla on myös hyvä asenne, josta voi ottaa oppia.

Yksi vastaaja reflektoi sekä ylös- että alaspäin vertaamisen kohteita:

Vertaamalla itseäni vähemmän kokeneisiin, luo se toisinaan eräänlaista onnistumisen tunnetta esim. "hän tekee/ajattelee asian noin, mutta oma ratkaisuni on mielestäni parempi (ainakin minulle)". Vertaamalla itseäni enemmän kokeneisiin, voi saada heiltä ideoita, joita hyödyntää omassa tekemisessä. Toinen seikka on, että joskus enemmän kokeneet muusikot ajattelevat/tekevät asioita samalla tavalla kuin minä, josta toisinaan tulee tunne "häinkin ajattelee/tekee kuin minä, eli taidan olla oikeilla jäljillä" <-- tämä tuo eräänlaista varmuuden tunnetta. (V26)

Vastaajat ovat hahmottaneet vertaamisen positiivisia puolta lukuisin eri tavoin, mikä puhuu rakentavan suhtautumisen olemassaolon puolesta. Vastaajat ovat nähneet ja kokeneet vertailun parissa paljon muutakin kuin pelkkää negatiivista.

6.6 Vertaamisen negatiiviset vaikutukset

Kysymykset 6a ja 6b käsittelevät vertaamisen negatiivista puolta. Kysymyksen 6a "Millaisia negatiivisia kokemuksia/tuntemuksia vertailu on aiheuttanut?" vastaukset nimesivät suuren listan erilaisia tuntemuksia: riittämättömyyden tunne, alemmuuden/huonommuuden tunne, kateus, katkeruus, epävarmuus omista taidoista, toivottomuus, motivaation menetys, ahdistus, lamaantuminen sekä häpeä. Näistä useimmin mainittiin riittämättömyys (19 vastaajaa), alemmuus tai huonomuus (15 vastaajaa), sekä ahdistus (8 vastaajaa). Yhdeksän vastaajaa mainitsivat yläkäsitteisesti itsetunto-ongelmat. Moni vastauksista osuu yksiin esimerkiksi Lundellin (2008) kateuden määritelmien kanssa.

Riittämättömyys ilmeni monessa muodossa:

Jonkin sortin alemmuuden tunne on usein läsnä ja saattaa tulla ajatuksia esim. "en osaa tehdä kuin hän, mutta tuntuu siltä että pitäisi osata jotta olisi 'kelpaava' muusikko" tai "en ole tarpeeksi pätevä ollakseni 'samalla tasolla / samassa liigassa' hänen kanssaan". Monesti "hän" on myös "he", eli negatiivista vertailua ilmenee tavallaan yleistäen useaan henkilöön tai ryhmään, oli se sitten aiheellista/realistista tai ei. (V26)

Myös ulkomusiikilliset asiat aiheuttivat riittämättömyyttä:

Riittämättömyyden tunteita ja paljon. Olenko yhtä hyvä laulaja kuin muut? Miksi minua ei pyydetä mihinkään keikoille mukaan yhtä paljon kuin jotakin toista? (Vaikka pyydetäisiinkin) Välillä kokee myös riittämättömyyden tunnetta ihan ulkomusiikillisissa asioissa kuten ulkonäkö. (V31)

Sana "jo" esiintyi monen vastauksen osana. Riittämättömyyttä on aiheuttanut se, että pitäisi jo olla jotakin, osata tai olla jo saavuttanut sitä tai tätä:

Sättimistä siitä, että pitäisi jo osata jotain yhtä hyvin kun joku muu osaa. Helposti vertaa omia heikkouksia muiden vahvuuksiin, mikä on tosi haitallista itsetunnolle. (V21)

Alemmuuskompleksia ja ahdistusta omasta työstäni. perus, "en ole saanut mitään aikaan ja olen jo näin ja näin vanha." (V25)

Vertailu aiheuttaa myös ehdottomasti sellaista hahmotonta ahdistusta. Lasken omia saavutuksiani ja ikävuosiani ja vertailen niitä muiden vastaaviin. Siitä tulee usein sellainen olo, että "tuo on jo tuolla ja minä vasta tässä" ja se ajattelu johtaa siihen, että tuntuu arvottomalta, hyödyttömältä ja siltä, että olisin muusikkona missannut perustavanlaatuisesti jonkun "momentumin", johon joku toinen on tajunnut tarttua. Populaarikulttuurissa on esim. totuttu siihen, että naisartistit ovat tietyn ikäisiä. Se aiheuttaa itselle paniikkia siitä, olenko liian vanha artistiuralle. (V54)

Sättimistä siitä, että pitäisi jo osata jotain yhtä hyvin kun joku muu osaa. Helposti vertaa omia heikkouksia muiden vahvuuksiin, mikä on tosi haitallista itsetunnolle. (V21)

Kuten aiemmin todettiin, kateus herää, kun ihminen näkee toisessa jotakin ihailtavaa, mutta ei usko omiin mahdollisuuksiinsa saavuttaa samaa (Lundell 2008, 26). Kahden vastaajan kokemukset täsmäsivät juuri tähän:

Tunteen, että en riitä, en tule pärjäämään, en tule koskaan saavuttamaan samoja asioita. Tunnen häpeää siitä miten vähän osaan heihin verrattuna. (V9)

Nykyään jatkuvasti vähemmissä määrin mutta: Alemmuuden tunnetta ja että omasta mielestä parempitasoisten tasolle pääseminen olisi mahdotonta. Eli lannistumista. (V50)

Näissä tilanteissa vertailun voisi tulkita vaikuttaneen negatiivisesti minäpystyvyyden kokemukseen, päinvastoin kuin edellisessä alaluvussa 6.5.

Toisten menestys on aiheuttanut turhautumista ja kateutta:

Kateutta ja riittämättömyyden tunnetta toisen menestyksestä hänen urallaan, jos kyseessä on tuntemani henkilö. (V12)

Kotimaisiin lauluntekijöihin vertailu on joskus herättänyt turhautumista ja sellaista ”miten toi nyt voi olla noin menestynyt ja minä en ole” -asennetta, mikä on hieman myrkyllistä. (V18)

Vastaja 18 tunnisti selkeästi oman kokemuksensa haitalliseksi. Näissä vastauksissa välittyy mielestäni kokemus siitä, että toisen menestys on koettu olevan itseltä pois.

Myös motivaation menetys mainittiin:

Epämotivoitumista, ahdistumista, riittämättömyyttä, lopettamisen halua, alan vaihtoa. (V32)

Arvottomuuden tunnetta, motivaation menetyksiä. (V49)

Kun verrataan kadehtien toisen paremmuutta, voi käsitys omista taidosta ja vahvuuksista hämärtyä. Näin motivaation lasku voi olla kytköksissä myös heikentyneeseen kokemukseen minäpystyvyydestä, kuten vastaja 32 kertoo, jopa lopettamiseen (”kamat myyntiin” –ilmiö) ja alanvaihtoon liittyviin ajatuksiin asti.

Toisen paremmuuden todistaminen on saanut näkemään omat puutteet:

Omat heikkoudet tulevat ilmi vertaillessa ja saattavat jopa vääristyä omassa päässä. (V10)

Kysymys 6b ”Edellisiin kategorioihin nojaten, millaisiin muusikoihin vertaaminen on vaikuttanut negatiivisella tavalla?” nostaa esiin vertailun kohteita, jotka ovat aiheuttaneet negatiivisia kokemuksia ja tuntemuksia. Negatiivisten tuntemusten yleisimmäksi aiheuttajaksi nousi paremmat/kokeneemmat muusikot (mainittu 22 vastauksessa). Muina usein esiintyneinä kohderyhminä tulivat saman ikäiset/oman ikäryhmän muusikot (mainittu 18 vastauksessa) sekä nuoremmat muusikot (mainittu 14 vastauksessa).

Suurimmaksi yhdistäväksi tekijäksi nousi samankaltaisuus. Samanlaisiksi koetut, samoja asioita tavoittelevat, samaa instrumenttia soittavat, samaa ikäryhmää olevat ja kanssaopiskelijat aiheuttivat negatiivisia kokemuksia 38 (56,7%) vastaajalle. Niin Aristoteleen (350eaa.), Festingerin (1954) kuin Lundellin (2008) määritelmät samankaltaistemme kadehtimisesta osuvat jälleen yhteen kyselytulosten kanssa. Kaikkien vastausten analysoinnin jäljiltä mieleeni jäi vastaajaryhmän selkeästi välittämäksi viestiksi juurikin se, että vertaisten paremmuus herättää eniten negatiivisia tuntemuksia.

Kuusi vastaajaa olivat sitä mieltä, että kaikkiin muusikoihin vertaaminen vaikuttaa heihin negatiivisesti. Yhden mielestä minkäänlaisiin muusikoihin vertaaminen ei aiheuta negatiivisia tuntemuksia. Yksi osallistuja jätti vastaamatta tähän kysymykseen, ja kaksi osallistujaa jättivät vastauskohdan tyhjäksi.

Vertaisten menestys ja paremmuus herättivät negatiivisia tunteita:

(Näennäisesti) samankaltaisista lähtökohdista ovat, mutta kuitenkin minua selvästi edistyneemmät muusikot aiheuttavat eniten huonommuudentunnetta. (V27)

Välillä saman ikäisiin kolleegoihin, jotka ovat pidemmällä esimerkiksi artistiuden kanssa. (V4)

Omanikäisiini ja tuntemiini muusikoihin, jotka keikkailevat minua enemmän ja saavat parempaa keikkoja ja palkkaa. (V12)

Oman ikäisiin tai nuorempiin. "Minunkin pitäisi olla jo tällä ja tällä tasolla/tässä bändissä. (V50)

Itseä menestyneemmät, samaa ikäryhmää ja samoja asioita tavoittelevat muusikot. (V54)

On mielenkiintoista nähdä, että sama kategoria, johon vertaaminen kysymyksessä 5b on koettu monen vastaajan mielessä positiivisena, on tässä kysymyksessä nähty monen mielessä negatiivisena. Samankaltaiset ja paremmat ovat tässä kysymyksessä olleet lähteitä vertailusta aiheutuviin negatiivisiin tuntemuksiin. Tässä ehkä nousee esiin kokemus siitä, että toisella on jo "enemmän ja parempaa". Myös Lundellin (2008, 74) sanoja lainaten "kateutta esiintyy erityisesti siellä, missä samankaltaiset ihmiset kohtaavat toisensa".

Nuorempiin vertaaminen on saanut omat kyvyt ja saavutukset tuntumaan riittämättömiltä:

Ehkä jos joku samanikäinen tai nuorempi kykenee ihmeellisiin suorituksiin, saattaa joskus iskeä pieni kateus alkuun. En ole jäänyt siihen vellomaan kuitenkaan. (V15)

Kanssaopiskelijoihin, samanikäisiin ja nuorempiin, saman instrumentin soittajiin. (V49)

Saman ikäiset / nuoremmat muusikot, jotka ovat edistyneet nopeasti opistomaailmassa. (V33)

Itseä hiukan nuorempiin taitaviin saman instrumentin soittajiin. (V21)

Kokeneempiin muusikoihin vertaaminen on tuntunut omalta epäonnistumiselta:

Negatiivinen vertailu kohdistuu kohdallani yleensä aina itseäni jollain tavalla kokeneempiin muusikoihin. Tyypillisesti se tuntuu siltä, että "se kellä on enemmän keikkaa ja touhua on enemmän onnistunut". Hassu juttu, että vaikka tavallaan em. asian osittaisen paikkansa pitämättömyyden tiedostankin, löydän silti itseni siten ajattelemasta. Monesti negatiivinen vertailu kohdistuu myös itseäni nuorempiin muusikoihin; esim. "hän vaikuttaa jo tuon ikäisenä olevan parempi kuin minä nyt (tai minä sen ikäisenä)" <-- tämä tuntuu toisinaan eräänlaisena omalla epäonnistumisena ja täten ilmenee ylimääräistä vellontaa menneisyyden syövereissä. (V26)

Kokeneempiin vertaaminen on vaikuttanut negatiivisesti, kun ero oman ja kadehditun tason välillä on koettu mittavana ja tavoittamattoman tuntuiseana:

Itseäni valovuosia edellä oleviin. (V28)

Paljon itseä kokeneempiin muusikoihin, jotka vaikuttavat olevan parempia kaikessa. Tällöin työmäärä tuntuu usein ylitsepääsemättömältä. (V58)

Sellaisiin muusikkoihin jotka esittelee paljon omaa soittamista tilanteissa tai sellaisiin joita katsoo paljon ylöspäin ja ajattelee ettei voisi saavuttaa samaa tasoa koskaan. (V16)

Samaa instrumenttia soittavat ja samaa ydinosaa tekivät on nähty myös negatiivisen vertailun aiheuttajina:

Laulajilla saattaa olla jonkinäköistä kilpailua keskenään, ketkä pääsevät progiksiin ja ovat muiden silmissä päteviä. (V37)

Kotimaisen popkentän lauluntekijöihin vertailu. (V18)

Multi-instrumentalismiin, eli toisen laajempaan osaamiseen vertaaminen, on aiheuttanut kateutta:

Välillä multi-instrumentalistiit aiheuttavat minussa pientä kateutta. Mutta ei ehkä suoraan negatiivisia tunteita. (V31)

Kolme vastaajaa mainitsivat ylimielisyyden tai huonon ilmapiirin luomisen:

Itsekeskeiset lesoojat. (V5)

Ylimielisiin kusipäihin. Ehkä myös niihin, joille on annettu ns. isolla kauhalla. Toisaalta superlahjakkuuksia voi vaan vilpittömästi ihailla, paitsi jos niistä on tullut ylimielisiä kusipäitä. (V41)

Sellaisiin, jotka ruokkivat epätervettä ilmapiiriä (ehkä huomaamattaankin, omista epävarmuuksista johtuen?) arvottamalla soittotaitoa ja musiikkia yleensä. (V19)

Toisten ylimielisyys ei välttämättä kuitenkaan aiheuta kateutta tai huonommuuden tunnetta, vaan enemmänkin omasta mielestäni ärsytystä ja turhautumista jonkun asennetta kohtaan.

Erilaisuus mainittiin myös negatiivisuuden aiheuttajana:

Sellaisiin, jotka ovat todella eri tyyliä laulajia kuin itse, mutta aivan todella hyviä siinä mitä tekevät. Ja muutenkin kaikki epärealistinen vertailu. En ehkä välttämättä sanoisi, että se riippuu siitä kehen vertaillaan, vaan enemmänkin kuka vertailee. (V63)

Itseeni verrattuna erilaisiin tuloksiin ja tyyliin suuntautuneisiin opiskelijoihin ja ammattilaisiin. (V1)

Muusikoihin, ketkä tekevät asioita, jotka eivät ole minulle kaikista tärkeimpiä, mutta joita kuitenkin haluaisin osata ja koen että minun tulisi osata. (V9)

Erilaisuus voi johtaa ajattelemaan, että pitäisikö minunkin osata vetää myös tuolla tekniikalla tai tuota genreä yhtä hyvin – vaikka se ei olisi edes kovin tärkeää itselle. Tämä ajatus on yhteydessä Festingerin (1954) seitsemänteen hypoteesiin ryhmän sisäisestä paineesta pyrkiä yhdenmukaisuuteen.

6.7 Vertaamisen vaikutus kehitykseen muusikkona

Kysymys 7 ”Miten vertailu on vaikuttanut kehitykseen muusikkona?” johtaa kyselyn loppupään perspektiiviä tuoviin kysymyksiin. 11 vastaajaa kokivat vertailun enimmäkseen negatiivisena asiana, 9 vastaajaa enimmäkseen positiivisena asiana. Enemmistö, 18 vastaajaa, kertoivat kokeneensa sekä negatiivisia että positiivisia tunteita. Lisäksi 7 vastaajaa liittivät vertailun oman reflektiivisyyden lisääntymiseen ja sitä kautta omaan kehitykseen.

Positiivisessa valossa vertailu on hahmotettu keinona oppimiseen:

Vertailu mahdollistaa uusien asioiden, olivat ne sitten teknillisiä tai yleismusikaalisia, hahmottamisen ja oppimisen itselle. (V34)

Aluksi oppii paljon matkimalla ja vertailemalla. Ennen kuin löytää oman äänen. (V24)

Koettu negatiivisuus on kuitenkin monella edelleen läsnä:

Pääsääntöisesti se on estänyt ja estää edelleen etenemästä ja hyödyntämästä omaa potentiaalia. (V61)

Hidastanut enemmän kuin nopeuttanut. Luonut paineita jotka eivät välttämättä liity itse musiikkiin. (V20)

Olen jämähtänyt potemaan riittämättömyyden tunnetta ja kaikkia negatiivisia ajatuksia, enkä saa itseäni vietyä eteenpäin. (V22)

En ole uskonut itseeni tarpeeksi. Edelleen koen välillä etten riitä. Mutta pyrin koko ajan taltuttamaan sen demonin. (V31)

Edellisten vastausten perusteella alan yhdistää mielessäni tähän kokemuksen minäpystyvyydestä, joka näyttää vaikuttavan paljolti siihen, kuinka positiivisesti vertailuun on mahdollista suhtautua.

Yksi vastaaja koki joutuvansa kirmään muiden tasoa aloittaessaan itse keskimääräistä myöhempään:

Varsinkin opiskelun alkuvaiheessa vertaaminen (niin pahalta kuin se tuntuikin) sai minut treenaamaan hullun lailla ja kehittymään nopeasti. Sai se kyllä nopeasti ensimmäiseen burn outtiin, ja toiseenkin. Mutta koen silti että vertailu on yksi syy, miksi olen kehittynyt muusikkona paljon. Aloitin instrumenttini treenaamisen vasta 19-vuotiaana, joten koin että minulla on paljon kirittävää. (V6)

Moni vastaaja tunnisti vertailun sekä negatiiviset että positiiviset vaikutukset itsessään:

Pahimmillaan vertailu on aiheuttanut soittotaukoja ja itsesäällissä vellomista, mutta parhaimmillaan inspiroitumista ja motivoitumista pitkiksikin ajoiksi. Yleisesti vaikutus on ollut varsinkin viime aikoina enemmän positiivinen, terveestä ihailusta perustava soittointo. Vertailu on siis tehnyt hyvää, sillä tasokas muusikkoympäristö tekee kaltaisekseen. (V19)

Jatkuva riittämättömyyden tunne on joskus lamauttavaa ja aiheuttaa tunteen, ettei omalla harjoittelulla ole merkitystä, joka vie motivaatiota. Tämä taas hidastaa kehittymistä. Positiivinen vertailu taas motivoi todella paljon, kun ymmärtää että omalla työllä on merkitystä ja itsellä on mahdollisuudet ja työkalut omien unelmien tavoittamisen. (V9)

Vertailu on ollut osana ”oman jutun” löytämistä ja henkistä kasvua:

Loppujen lopuksi oikeastaan hyvällä. Vertailun takia olen joutunut pureutumaan niihin asioihin, miksi oikeastaan edes vertailen ja oppimaan asioita itsestäni. Kasvua on ollut ilmassa. (V63)

Luonut tärkeää reflektiota ja pohdintaa omasta muusikkoudesta, ”oman jutun” kirkastuminen koska ei kannata verrata loppupeleissä muihin. Pitää vain tehdä omaa juttua ja tsemjata muita samaan! (V33)

Vastausten suuresta määrästä alkoi kantautua viesti siitä, että vaikka vertailu on aiheuttanut monelle negatiivisia tuntemuksia, se on kuitenkin pystytty kääntämään loppupeleissä positiiviseen valoon, osaksi omaa kehitystä ihmisenä ja muusikkona. Vertailu ja negatiivisten tunteiden kohtaaminen sekä niiden käsittely ovat saaneet monen miettimään omia prioriteettejaan ja suuntaansa. Lundellin sanoja lainaten ”kateuden ja siihen kietoutuvien tunteiden kohtaaminen ja käsittely lisää itsetuntemusta ja vie psyykkistä kehitystä eteenpäin” (Lundell 2008, 169). Hän täsmentää myös riittävän vahvan itsetunnon auttavan ihmistä kääntämään vaikeudet lopulta voitoksi (Lundell 2008, 29). Tämä on keskeinen viesti, joka tuli ilmi myös kyselyvastausten myötä.

6.8 Ajan tuoma perspektiivi vertailuun

Viimeinen kysymys ”Koetko suhtautuvasi vertailuun ja sen vaikutuksiin tänä päivänä eri tavalla kuin esimerkiksi opintojesi alkutaipaleella?” haki ajan ja kasvun tuomaa eroa vertailun kohtaamiseen. Vastaukset kertoivat myös osallistujien kasvusta vuosien varrella. Kaikista 67 vastaajasta 50 (74,6%) kokivat suhtautumisensa muuttuneen heidän mielestään parempaan suuntaan. Suhtautumisen muuttumiseen vaikuttaviksi tekijöiksi mainittiin muun muassa lisääntynyt hyväksyntä itseä ja muita kohtaan, omien

vahvuuksien tunteminen, itsevarmuus, kärsivällisyys, rentous ja varmuus omasta osaamisesta, erilaisuuden hyväksyminen sekä monipuolisuuden hyväksyminen.

Vuodet ovat tuoneet mukanaan perspektiiviä:

Vuosien varrella koen oppineeni ymmärtämään itseäni paremmin muusikkona ja refleктоimaan itseäni muiden kautta, jolloin vertailu on viime vuosina muuttunut pääasiassa positiivisiksi kokemuksiksi. (V34)

Kyllä. Olen opiskellut 3 vuotta ja olen rentoutunut huomattavasti vertailun suhteen. (V45)

Nykyään koen olevani kärsivällisempi ja saaneen laajemman perspektiivin musiikkiin ja harjoitteluun, joten en koe kärsiväni vertailusta enää yhtä paljon kuin aiemmin. (V28)

Olen kypsynyt asiassa ja pyrin vertailulla nykyään oppimaan uutta, enkä pilaamaan omaa itsetuntoa. (V38)

Oma opettaja on auttanut yhtä vastaajaa muuttamaan näkökulmaa:

Nykyään vertailen vähemmän ja yritän olla antamatta sen vaikuttaa motivaatiooni. Nykyisellä laulunopettajallani oli tähän uuteen suhtautumiseen suuri vaikutus. (V49)

Yksi vastaaja toivoi opettajien huomioivan opiskelijan yksilölliset tarpeet:

Todella eri. Aluksi kuvittelin, että minun pitäisi olla enemmän sitä ja tätä, asioita, jotka eivät tuntuneet luontevilta. Nykyään tiedostan, mitkä asiat tuntuvat minulle luontevilta ja haluan kehittyä niissä. Toivoisin soitonopettajilta enemmän huomiointia siitä, mitä oppilas haluaa tehdä ja mihin suuntaan kehittyä sekä tämän vuoksi asiaankuuluvaa eri tyylien ja tekotapojen ymmärrystä. (V35)

Kaksi vastajaa ymmärsivät, että oma suhtautuminen voisi olla parempi, mutta eivät vielä toistaiseksi ole tavoittaneet sitä:

Tuntuu, että vertailu on voimistunut eteenpäin mennessä. Näen että sillä voi olla positiivisiakin vaikutuksia, mutta en osaa kääntää sitä omassa päässäni niin. Tiedän myös, että siinä on aika vähän järkeä, mutta en osaa olla tekemättä sitä silti. (V29)

En oikeastaan. Tiedän suhtautumiseni olevan väärä mutta en osaa vielä muuttaa sitä. (V13)

Etäisyys kouluun on tuonut perspektiiviä muuhunkin kuin soittotaitoon:

Olen oppinut inhimillisempää asennetta ja hyväksymään erilaisia näkemyksiä. Koulumaailmasta irtautuminen on auttanut ymmärtämään mikä on tärkeää ammatillisesti soittotaidon lisäksi. (V58)

Toisella vastaajalla taas koulun jälkeinen elämä on lisännyt vertailua, sen kuitenkin antamatta haitata:

Vertailu on nyt kovempaa kuin opiskeluaikoina, jolloin kaikki olivat työelämässä aika samalla viivalla. En ole koskaan jaksanut surra sitä että joku toinen on minua taitavampi, koska siihen puree vain treeni. (V65)

Usea vastaaja koki myös päässeensä käsiksi isompaan kuvaan sen kautta, kuinka hienoa on ylipäänsä olla taitavien ihmisten ympäröimänä:

Kyllä! Vertailu nuorena laulajana tuntui lannistavalta, nykyään ohimenevää ja voi jopa suhtautua asiaan huumorilla. On myös ollut helpottavaa tajuta, että tässä musiikkialalla on hedelmällistä toimia myös yhdessä, ja hyvässä yhteisessä tekemisessä vertailukin unohtuu. (V37)

Koen! Ennen konsaa ja amk opintoja ajattelin, että muiden taituruus olisi ns minulta pois, sillä olin mielestäni niin paljon huonompi. Tänä päivänä koen, että se on vahvuutta, että ympärillä on taitavia laulajia ja muusikoita. Heiltä voi oppia. Upeat ja lahjakkaat muusikkoystävät on mieletön juttu! :) (V31)

Myös Alberoni kertoo kateuden hälvenevän, kun yksilö ymmärtää olevansa osa kokonaisuutta, joka on huomattavasti ketään yksittäistä ihmistä suurempi (Alberoni 1993, 213).

7 Rakentava suhtautuminen vertailuun

Summaan seuraavaksi kyselytuloksista nousseita teemoja asettamani jatkokysymyksen valossa: Voiko vertailuun suhtautua rakentavalla tavalla? Pohdin teemoja myös omien kokemuksieni kautta.

7.1 Samankaltaisten paremmuus

Samankaltaisuus ja paremmuus olivat lähtökohtia sekä vertailun aiheuttamille negatiivisille, että positiivisille tuntemuksille. En mitannut, koetaanko vertaamista enemmän positiivisena vai negatiivisena asiana omassa elämässä. Todella monella vastaajalla oli kuitenkin kokemuksia vertailun vaikutuksista skaalan molemmista päistä. Johonkin henkilöön vertaaminen voi aiheuttaa aluksi negatiivisia tuntemuksia, mutta ajan myötä suhtautuminen voi kääntyä positiivisempaan suuntaan. Isomman kuvan hahmottaminen auttoi vastaajia hellittämään kateudesta: muusikkoina jokainen haluaa varmasti kehittyä taidoissaan ja tehdä musiikkia täydellä sydämellä, joten taidosta tai menestyksestä riippumatta jokaisen muusikon voi nähdä jollain tapaa olevan samalla viivalla.

Omaan historiaani vertailun parissa kuuluu myös tämän tapaisia esimerkkejä. Vuosien varrella omat kokemukseni näkökulman muutoksesta kateudesta kohti ihailua ovat olleet jokseenkin tällaisia: ensin olen verrannut ja tuntenut kateuden pistoksen jonkun (yleensä toisen rumpalin) paremmuudesta, kun olen kokenut osaavani tai olevani mielestäni vähemmän esimerkiksi soitannollisten taitojen suhteen. Sitten pikkuhiljaa olen päässyt tutustumaan tähän henkilöön ja alkanut ymmärtää isomman kuvan paremmin. Olemme molemmat samankaltaisia ihmisiä, muusikoita. Meitä yhdistävä asia, musiikki, on paljon suurempi kuin meitä erottavat seikat. Haluamme molemmat kehittyä ja toivomme saavamme työskennellä musiikkialalla. Näin kateus on päässyt hellittämään otteestaan ja olen pystynyt näkemään tämän henkilön positiivisessa valossa vertaisena, enkä kilpailijana tai vastustajana. Hän voi olla (ja saakin olla!) edelleen paljon etevämpi, mutta suhtautumiseni häneen on päässyt muuttumaan terveemmäksi, antaen hänen ruokkia minun inspiraatiotani ja lisätä oppimisen nälkääni.

Kadehtimiini henkilöihin tutustuminen on ollut minulle ehkä kaikista tärkein väylä rakentavan suhtautumisen luomiseen. Tutustuminen ja samastuminen ovat pystyneet muuttamaan kadehtivaa mieltä kohti hyväksyntää ja empatiaa, jolloin voin toivoa toiselle hyvää ja ottaa häneltä oppia. Tärkeä ajatus on myös ollut hahmottaa, että olemme paljon muutakin kuin soittotaitomme ja muusikkoutemme. Tästä aiheesta lisää luettavaa löytyy esimerkiksi Mikko Pataman opinnäytetyöstä ”Minä en ole muusikko” (2017).

7.2 Minäpystyvyyden ja motivaation vahvistaminen

Vastaajat kokivat vertailun vaikuttavan motivaatioon sekä negatiivisessa että positiivisessa mielessä. Parhaimmillaan vertailu on inspiroinut ja motivoinut harjoittelemaan lisää sekä tekemään ”omaa juttua”. Parempien kannustava ja inhimillinen asenne sekä lähestyttävyyden koettiin positiivisuutta lisäävinä tekijöinä. Pahimmillaan vertailu on saanut omanarvontunteen latistumaan, treenimotivaation laskemaan ja aiheuttanut riittämättömyyden tunnetta. Riittämättömyyden tunteen nostatti erityisesti kokemus siitä, että pitäisi ”olla jo” sitä tai tätä. Voi myös herätä tunne, että oma työnteko ja treenaaminen eivät riitä, että on liian vanha, ettei yksinkertaisesti vain riitä.

Nämä teemat ovat mielestäni vahvasti kytköksissä teoriapohjassa käytyihin minäpystyvyyden sekä motivaation käsitteisiin. Kun vastaajat kokivat pystyvänsä samaan kuin vertailun kohde, he kokivat motivoitumista ja uskoivat omiin mahdollisuuksiinsa. Kun taas toisen koettu yliveraisuus tuntui mahdottomalta tavoittaa, vertailu vaikutti vastaajien motivaation laskevasti ja horjutti uskoa omaan tekemiseen. Aina kuitenkin ei tarvitse – eikä voi – olla täydellisen varma omasta minäpystyvyydestä lähteäkseen tavoittelemaan jotakin. Tärkeää onkin uteliaisuus ja mielenkiinto haastetta kohtaan: Voisinko minä päästä kouluun? Entä jos voisinkin oppia jazz-rummutusta?

Teoriapohjassa esitellyt minäpystyvyyteen vaikuttavat keinot sekä kyselyvastauksista kantautuneet positiiviset oivallukset vaikuttavat varteenotettavilta keinoilta rakentavampaan suhtautumiseen vertailua kohtaan. Niin omien kuin muidenkin pienten ja suurten onnistumisten tietoinen seuranta sekä aktiivinen kannustaminen (Bandura 1999, 46-47) vaikuttaisivat kehittävästä kokemuksesta minäpystyvyydestä, ruokkivan innostusta, inspiraatiota sekä treenimotivaatiota ja luovan positiivista ilmapiiriä muusikkoyhteisön keskuudessa.

Lundellin (2008, 42) sanoja lainaten ”onni on helpompi suoda toiselle, kun hän on mielestämme ansainnut onnensa”. Kun ymmärtää, mitä toisen taitotaso tai menestys on vaatinut, voi saada realistisempaa käsitystä siitä, olisiko sama mahdollista itselle, tai onko sama asia todellisuudessa tavoiteltavan arvoinen. Tämä voi linkittyä minäpystyvyyteen siten, että hahmottaessaan kadehditun tehneen hurjasti töitä kehittyäkseen, voi tajuta omaavansa mahdollisuudet samaan yhtä lailla – jos vain tekee pitkäjänteistä työtä. Esimerkiksi jonkin trumpettistin ajalliset uhrukset 3-viivaisten nuottien suvereeniin puhaltamiseen ymmärtäessään vertailija myös havaita, että ei ehkä

itse ole valmis samaan työmäärään, jos hän samaan aikaan haluaa kehittää pianonsoitto- tai tuottamistaitojaan. Nämä oivallukset taas ovat kytköksissä oman suunnan hahmottumiseen, eli mikä koetaan tärkeänä oman muusikkouden kannalta.

7.3 Oma suunta

Negatiivisuutta näytti aiheuttavan myös oman suunnan puute, jolloin riittämättömyys voi iskeä kaikesta siitä monipuolisuudesta, jolla ympärillä oleva muusikkoyhteisö soveltaa taitojaan. Yleisenä käsityksenä mielestäni pidetään sitä, että muusikolla tulee olla oma spesifi ”juttu”: esimerkiksi ääni, tyyli tai tekniikka, jolla erotutaan joukosta. Kun tätä ei varsinkaan alkuvaiheessa usein vielä ole, saattaa valintojen maailma tuntua liiankin laajalta ja voi olla vaikeaa tuntea olevansa erityisen hyvä missään. Lundell selittää asian seuraavasti:

Mitä selkiytymättömämpi identiteetti ja arvomaailma yksilöllä on, sitä herkemmin hän omaksuu muiden ihmisten arvoja ja samaistuu heidän haluihinsa ja pyrkimyksiinsä. (Lundell 2008, 25)

Tähän tyyli-suuntien, arvojen ja omien mielenkiintojen viidakkoon eksymisen vastaläkkeenä vastaajat kokivat juuri ”oman jutun” ja tyylin kirkastumisen sekä omien vahvuuksien tunnistamisen. Toisiin vertaamalla voi oppia huomaamaan, mihin oikeastaan itse haluaa keskittyä muusikkoudessaan. Tämä näkyi positiivisten vastausten puolella silloin, kun vertailu oli auttanut hahmottamaan omia vahvuuksia ja suuntaa.

Muusikon polun alkuvaiheeseen mielestäni kuuluukin eri suuntiin katselu, kun kouluissa soitetaan monen genren workshoppeja, kokeillaan kaikenlaista ja etsitään itseä kiinnostavia asioita. Esimerkiksi itselleni jazz ei ole ikinä ollut merkittävin tai kiinnostavin genre, joten jonkun taitava jazz-osaaminen ei ole herättänyt minussa niinkään kateellisen ajatuksia, kuten ”miks mä en osaa noin hyvin” tai että minun olisi pakko osata samat asiat yhtä hyvin. Silloin toisen muusikon monipuolisuuden on pystynyt näkemään rikkautena ja siitä on pystynyt nauttimaan ilman kokemusta siitä, että toisen taitavuus uhkasi omaa itsearvostusta. Kun käsitys oman tyylistä rummutuksesta on kehittynyt, se on auttanut minua pitämään kateuden aisoissa ja keskittymään ihailuun. Toki jazzin maailmastakin olen saanut oppia ja ideoita omaan soittoon, vaikka en jazzariksi pyrikään.

Tähän osui myös yksi vastaaja kysymyksessä 6b:

Mistä tahansa kategoriasta löytyy muusikkoja joihin itseään vertaamalla saa aikaan negatiivisia vaikutuksia, jos ei tunne omia tavoitteitaan tai itseään muusikkona. Esim. jos ei ymmärrä omia lähtökohtiaan ja osaa suhteuttaa omaa etenemistään näiden lähtökohtien mukaan, on hyvin todennäköistä, että ei pysty suhtautumaan kehenkään muuhunkaan muusikkoon terveellä tavalla. (V11)

Jos esimerkiksi näkee jonkun soittavan nopeaa fuusiota ja löytää itsensä viettämässä seuraavat viikot kopissa treenaamassa samoja asioita hirveällä paineella, lienee syytä miettiä, tekeekö tämän vain näyttääkseen itselleen pystyvänsä samaan, vai oppiakseen jotakin uutta osaksi omaa taitojen palettia. Vertailu voi toimia parhaimmillaan liike-elämästä tutun benchmarkingin⁴ kaltaisena työkaluna. Myös Alberoni (1993) tarjoaa samaa näkökulmaa keinona vertailusta koituvan kateuden päihittämiseen:

Liike-elämässä toisen menestyminen ei herätä epätoivoa, kateutta tai solvaamisen tarvetta kilpailijoissa. Toisen menestykseen suhtaudutaan sen sijaan suurella kiinnostuksella, ja sen opetukset pyritään hyödyntämään omassa toiminnassa. Juuri kilpailun kautta kanavoituu tekniikan ja laadun jatkuvan parantamisen voimallinen kierre, joka todistaa yritysten kyvystä kehittyä (Alberoni 1993, 217).

Vertaistensa ja idoleittensa tekemisen ja menestymisen seuraamisen tarkoituksena tässä valossa on poimia itselleen kiinnostavia ideoita ja lisätä ne osaksi oman muusikkouden uniikkia yhdistelmää. Kun suhteuttaa vertaamiaan asioita oman suunnan kehittämiseen, silloin korostuvat ainakin oman kokemukseni mukaan tärkeät kysymykset muusikkona kehittymistä varten:

Millainen muusikko haluan olla? Missä olen nyt taitojeni kanssa? Miten minusta tulee sellainen muusikko, joksi haluan tulla?

Musiikin opiskelu korkeakoulussa on kiistämättä tärkeää henkisen kasvun aikaa. Omalla kohdallani vertailu oli vahvaa opiskelun alkupäässä ja se on helpottanut vuosien myötä oman suunnan selkiytyessä. Vertailuun ja ikään liittyvä tutkimus osoittaa vertailun tarpeen vähenevän myöskin iän myötä (Callan, Kim ja Matthews 2015, 199), kun ihminen alkaa hyväksyä itsensä ja keskittyä elämään omaa elämäänsä muiden sijasta.

⁴ Benchmarking eli vertailukehittäminen tarkoittaa oman toiminnan vertaamista toisten toimintaan, jonka tarkoituksena on kyseenalaistaa ja kehittävää omaa toimintaa ottamalla oppia hyvien esikuvia parhaista käytännöistä.

Yksi vastaaja kuvasi vertailun kokemusten spektriä seitsemännessä kysymyksessä seuraavasti:

Vertailu on ollut vähän sellainen kaksiteräinen miekka. Uran ja opintojen alussa se oli kuin joku ahdistava mörkö joka piti hereillä öisin, mutta toisaalta myös ajoi asioissa eteenpäin. Muusikkona kasvamiseen liitän ehdottomasti sen, että kun omat tavoitteet ja ammatillinen itsetunto ovat paremmat, on vertailu kehittävämpää. Kun ymmärtää omat vahvuutensa ja heikkoutensa, on helpompi hyväksyä se, ettei itse voi olla kaikessa hyvä ja yhtä pitkällä kuin muut. (V54)

Kyselyn loppuosio toi esiin koettuja merkityksiä vertailun ja oman kehityksen välillä. Erityisesti ajan tuoma perspektiivi ja itsetutkiskelu olivat kehittäneet vastaajien suhtautumista itseen lempeämmällä tavalla sekä muiden taitavuuden hyväksymistä ja sen näkemistä rikkautena. Kuten Lundell (2008, 168) toteaa kirjassaan, on mahdollista ajatella että ”kateudessa piilee kasvun siemen”. Vertailuun on monelle vastaajalle avautunut rakentavampi näkökulma, kun kokemuksen karttuessa oma muusikkouden suunta on hahmottunut selkeämmäksi.

Tämä on mielestäni hyvä ajatus kenelle tahansa nuorelle muusikonalulle, ja koulujen workshop-tarjonnan tehtävä onkin antaa hyvät mahdollisuudet eri tyyllilajien kokeiluun ja oman suunnan etsimiseen. Laulukirjoittajien tai tuottajien opintotarjonnasta minulla ei ole henkilökohtaista kokemusta, mutta ainakin soittajana olen saanut jotakin matkaani jokaisesta tyyllilajista, jota olen soittanut. Musiikin tekijät ja esittäjät yhtä lailla ”keitetään monessa liemessä”, joista jokainen jättää oman mausteensa kädenjälkeemme ja ohjaa kohti oman tyyllisiä tapoja toimia muusikkona. Itse olen havainnut, että se mitä haluan tehdä, selkiytyy kokemusten kautta sen myötä, mitä en ainakaan halua tehdä.

7.4 Toisen menestys ei ole keneltäkään pois

Vastaajat kertoivat toisten menestyksen aiheuttaneen negatiivisia tuntemuksia. Jos ystävä tai puolittutu saa levytyssopimuksen, kiinnityksen paljon keikkailevaan bändiin, kustannussopimuksen, opetuspestin tai saavuttaa muun virstanpylvään, jota itsekin tavoittelee, saattaa toisen menestyksestä iloitsemisen varjopuolena vaivata pieni tai suuri kateuden puuska. Mielessä voi pyöriä kysymys ”miksi minä en saanut?”

Itsekin olen kohdannut tämän tyylliset ajatukset monesti opiskeluvuosieni aikana. ”Miksen minä ole vielä tuolla ja tuolla ja noiden kanssa soittamassa?”. Tässä kannattaa muistaa edellä mainittu ajatus siitä, että onni on helpompi suoda toiselle, kun ymmärtää sen olevan useimmiten pitkäjänteisellä työllä ansaittua. Tämä rakentava näkökulma voi

auttaa hahmottamaan paremmin, olisiko sama olla mahdollista itselle ja parhaassa tapauksessa kannustaa ponnistelemaan ja vahvistamaan uskoa omaan minäpystyvyyteen.

Muistan Antti Rissanen luennon ensimmäisen vuoden uraohjaus-kurssiltamme. Tohtori Rissanen kertoi, että meidän jokaisen tulee määritellä, mitä menestys itselle tarkoittaa. Hän kertoi menestyksen määrittelemisestä kokonaisvaltaisesti: mikä on riittävästi töitä, mikä riittävästi itsensä ilmaisua, mikä riittävästi aikaa perheen kanssa. Riittääkö minulle se, jos keikkailen vain Suomessa? Onko kaikki elanto veistettävä musiikista? Kun miettii näitä asioita omalta kantilta, vähenevät mielestäni syyt kadehtia toisia: kaikilla on oma määritelmänsä sille, mikä tekee ihmisestä menestyneen, mikä on tärkeää ja mikä on riittävä.

Vanhan sanonnan mukaan tyytyväisyys tappaa kehityksen. Muusikkoina tasapainoilimme usein jossain tyytymättömyyden ja tyytyväisyyden rajapinnalla, mutta väitän muusikon – kuten esimerkiksi kehonrakentajankin – olevan tyytyväinen juuri silloin, kun huomaa kehittyneensä. Näin mielestäni kehitys johtaa tyytyväisyyteen, joka johtaa helposti inspiraatioon kehittyä lisää. Tyytymättömyys voi aiheutua juuri toiseen vertaamisesta, kun emme tunnekaan olevamme ”tarpeeksi” kehittyneitä muihin nähden. Oman kehityksen seuraamiseen keskittymällä näyttäisi olevan mahdollista luoda tyytyväisyyttä siihen, missä kohtaa on itse tällä hetkellä menossa. Eihän meistä tule valmiita koskaan kuitenkaan – ei muusikkoina, eikä ihmisinä.

Eräs vastaaja summasi mielestäni erinomaisesti kaiken sen, mitä halusin päästä avaamaan tässä opinnäytetyössä:

Mutta silloin kun löytää sen oman tapansa toimia muusikkona, oppii luottamaan siihen, että se oma tapa on oikea ja sillä pärjää, ja kun oppii hyväksymään oman taustansa ja polkunsa, huomaa varmasti lopettavansa turhan itsensä muihin vertailemisen. Toki aion edelleen jatkaa kavereiden likkien pöllimistä entiseen tahtiin. (V43)

Loppujen lopuksi ei ole yhtä tapaa olla muusikko, ei yhtä väylää työelämään jota kaikki tavoittelisivat, ei yhtä kitaraa jolla kaikki haluaisivat soittaa tai biisiä, jota kaikki haluaisivat kuunnella. Juuri erilaisuuden kirjo tekee musiikkikentästä niin kiinnostavan: koulumaailmassa aloitetaan samoista lähtökohdista, käydään paljon samoja kursseja, mutta kaikki lähtevät hiljalleen erkanemaan omille teilleen luoden muusikkoudesta tuoretta ja itsensä näköistä. Rohkeutta on ylipäänsä tulla opiskelemaan alaa, joka

kaikessa hulluudessaan vetää meitä puoleensa. Kun ymmärrämme meitä jokaista yhdistävän saman intohimon musiikkiin ja näemme itsemme osana tätä muusikoiden taidokasta heimoa, voi suhtautuminen toisiin vertaamiseen muuttua tavaksi nähdä musiikin maailma muiden silmin ja ottaa siitä oppia itselleen.

8 Loppupohdinta

Opinnäytetyössä tutkittiin sosiaalisen vertaamisen ilmenemistä musiikinopiskelijoiden keskuudessa. Toteutettu tutkimus osoittaa sosiaalisen vertaamisen olevan tunnistettu ja yleinen ilmiö musiikinopiskelijoiden keskuudessa. Edellisessä luvussa (ks. luku 7) pohdin tuloksista esille nousseita keskeisiä teemoja.

Vertaamisen ilmiön tutkimisen tavoite onnistui kyselyn saavuttaessa laajan otannan ihmisiä (67 vastaajaa) kohtuullisen leveällä ikähaarukalla (20-37v). Selkeitä nuorempien ja vanhempien vastaajien välisiä eroja oli vaikea havaita, mikä kertoo vertailun olevan ajankohtaista iästä riippumatta. Sisällöltään niin vanhempien kuin nuorempien vastaukset sisälsivät hyvin saman henkisiä ajatuksia ja se osoittaa, että todennäköisesti jokainen muusikko viettää aikaa vertailun teemojen äärellä niin opintojen aikana kuin sen jälkeenkin.

Työn teoriapohja osui monessa kohtaa yksin tutkimustulosten kanssa, mikä osoittaa muusikoiden tyydyttävän yhtä lailla vertailusta saatavia itsearviointin tarpeitaan. Rakentavia näkökulmia vertaamiseen löytyi vastaajien positiivisten kokemusten myötä. Vastauksia analysoidessa yllätyin siitä, kuinka monipuolisin tavoin vertailu koettiin positiivisena asiana. Vastaajien monet tavat löytää yhteys itsensä ja vertailun kohteen välillä osoittivat, että suhtautumistaan on mahdollista muuttaa hyödyllisempään suuntaan, vaikka aluksi vertailu aiheuttaisi negatiivisia tunteita.

Sekä sosiaalipsykologian käsitteistö että kyselyvastausten laaja skaala lisäsivät ymmärrystäni vertaamisen moniulotteisuudesta. Alaspäin vertaaminen jäi suppeaksi ilmiöksi vastaajien kokemuksissa. Voi olla, että ylöspäin vertaaminen tiedostetaan

vahvemmin (kuten osoittautui tuloksissa vertailun suuntien esiintymistiheydessä) ja alaspäin vertaamisen kokemukset eivät ole jääneet niin vahvasti vastaajien mieleen.

Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää lukemalla vastaajien kokemuksia samalla reflektoiden omia kokemuksia vertaamisen parissa. Tutkimukseen osallistujat näyttivät vastauksineen vertailun koettujen vaikutusten laajan kirjon, johon on helppo samaistua. Jos tätä työtä lukeva haluaa pyrkiä rakentavaan lähestymiseen, voi työstä etsiä itseään puhuttelevia teemoja ja lukea vastaajien oivalluksista aiheiden äärellä. Jos työ pystyy tarjoamaan edes yhdelle lukijalle eväitä rakentavampaan suhtautumiseen vertailun parissa, koen olevani onnistunut.

Työtä tehdessä ja vastaajien kokemuksia lukiessa mielessäni pyöri paljon filosofi Esa Saarisen luennoilta tuttu lausahdus: ”tämä on ihmiselle täysin mahdollinen tapa ajatella!”. Opinnäytetyön lukeminen voi ruokkia lukijan ajattelua ja osoittaa, että tuollakin tavalla on mahdollista ajatella. Tuollakin tavalla on mahdollista lähestyä vertaamisen aihepiiriä.

Jatkokehityksenä aiheen tutkimiselle näen ammattiin valmistavissa musiikkioppilaitoksissa otettavan aiheen puheeksi rohkeasti opiskelijoiden lounaskeskusteluissa sekä esimerkiksi opinto-ohjauksessa tai instrumenttiopetuksessa oman opettajan kanssa. Mielestäni pitäisi tutkia lisää sitä, voivatko musiikkioppilaitokset koulutuksellaan ja yleisellä ilmapiirillään edesauttaa opiskelijoita vahvistamaan kokemusta omasta minäpystyvyydestään. Tämä työ osoittaa, että vertailu voi parhaimmillaan lisätä minäpystyvyyden kokemusta.

Vertailuun liittyviä teemoja pohditaan varmasti jossakin kohtaa muusikon opintoja tai urapolkua, mutta usein vain omassa mielessä. Erityisesti kateuden tunteet tunnistetaan häpeällisiksi ja niistä on helppo vaieta. Olisi kuitenkin olennaista tunnistaa kateuden puuskat normaaleiksi tunteiksi, joita jokainen käy läpi.

Tämän työn perusteella harva muusikko kuitenkaan katkeroituu vertailusta, vaan sen sijaan tajuaa tutustumisen, isomman kuvan ja toiselta oppimisen arvon. On hyödyllistä ottaa vertailusta opiksi vertailukehittämisen hengessä, hyväksyä oma tämän hetken taitotaso ja tilanne sekä selkiyttää hiljalleen omaa muusikkouden suuntaa. Muita kannustamalla sekä hyvää jakamalla on mahdollista luoda ja olla osana Alberonin

mainitsemaa ”myönteisen kehityksen virtaa”, joka Arabian kouluympäristössä virtaa mielestäni varsin vuolaana.

Lähteet

Alberoni, Francesco. 1993. *Kateus*. Keuruu: Otava.

Aristoteles. 350 eaa. *Retoriikka*. Suom. Hohti, Paavo, Päivi Myllykoski ja Juha Sihvola 1997. Tampere: Gaudeamus.

Bandura, Albert. 1999. "A social cognitive theory of personality". Teoksessa *Handbook of personality*, toimittajat Lawrence A. Pervin ja Oliver P. John, 154-196. New York: Guilford Press.

Breuning, Loretta. 2012. "Social Comparison: Taming the Beast". *Psychology Today*, julkaistu sähköisesti 19.4. <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/your-neurochemical-self/201204/social-comparison-taming-the-beast>

Callan, Mitchell J., Hyunji Kim ja William J. Matthews. 2015. "Age Differences in Social Comparison Tendency and Personal Relative Deprivation". *Personality and Individual Differences* 87: 196-199. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.08.003>

Deci, Edward L. ja Richard M. Ryan. 2000. "The "What" and "Why" of Goals Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior". *Psychological Inquiry* 11 (4): 227-268.

Festinger, Leon. 1954. "A theory of social comparison processes." *Human Relations* 7 (2): 117-140. <https://doi.org/10.1177/001872675400700202>

Flammer, August. 2001. "Self-Efficacy". Teoksessa *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, toimittajat Neil J. Smelser ja Paul B. Baltes, 13812-13815. Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/01726-5>

Keltikangas-Järvinen, Liisa. 1994. *Hyvä itsetunto*. Keuruu: Wsoy.

Lundell, Susanna. 2008. *Kateus työyhteisössä*. Tampere: Työterveyslaitos.

Martela, Frank ja Karoliina Jarenko. 2014. "Sisäinen motivaatio – Tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostus kohtaavat". Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 3/2014. Julkaistu sähköisesti. https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvj_3+2014.pdf

Music Finland. 2017. "Suomen musiikkitoimiala välittyy miesvaltaisena". Julkaistu sähköisesti 16.10. <https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/selvitys-suomen-musiikkitoimiala-naeyttaeytyy-miesvaltaisena>

Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. 2003. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Tammi.

Van de Ven, Niels. 2017. "Envy, Admiration and Motivation: Emotion and Motivation Following Upward Social Comparison". *Cognition and Emotion* 31: 193-200. <https://doi.org/10.1080/02699931.2015.1087972>

Van de Ven, Niels, Marcel Zeelenberg ja Rik Pieters. 2009. "Leveling Up and Down: The Experiences of Benign and Malicious Envy". *Emotion* 9 (3): 419-429.
<https://doi.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fa0015669>

Wills, Thomas A. 1981. "Downward Comparison Principles In Social Psychology". *Psychological Bulletin* 90 (2): 245-271. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.90.2.245>

Wood, Joanne V. 1989. "Theory and Research Concerning Social Comparisons of Personal Attributes". *Psychological Bulletin* 106 (2): 231-248.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.106.2.231>

Zimmerman, Barry J. 2000. "Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn". *Contemporary Educational Psychology* 25: 82-91.
<https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1016>

Liite 1

Kyselytutkimus

Tämä kysely on osa Metropolia Ammattikorkeakoulussa tehtävää musiikin alan opinnäytetyötä. Tutkimuksessa kerättävät tiedot ovat luottamuksellisia ja taustatietoja tiedustellaan vain vastausten analysointia varten. Kiitos ajastasi ja vastauksistasi!

Tutkimuksen aiheena on sosiaalinen vertailu muusikkoympäristössä.

Ikä

Oma vastauksesi

Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua vasta

Instrumentti

Oma vastauksesi

Opintojen aloittamisvuosi

Oma vastauksesi

Opiskelupaikka

- Metropolia Ammattikorkeakoulu
- Pop & Jazz Konservatorio
- Valmistunut

Pääaine (Metropolia vastaajille)

Sosiaalisella vertailulla tarkoitetaan itsearviointin menetelmää, jossa määritämme itseämme vertaamalla omia mielipiteitämme ja kykyjämme toisten mielipiteisiin ja kykyihin.

1. Vertaatko soittotaitoasi muihin muusikoihin?

	en koskaan	erittäin harvoin	satunnaisesti	usein	erittäin usein
::	☐	☐	☐	☐	☐

2. Vertaatko ammatillista menestystäsi muusikkona muiden menestykseen?

	en koskaan	erittäin harvoin	satunnaisesti	usein	erittäin usein
::	☐	☐	☐	☐	☐

3. Vertaatko itseäsi muusikkona...

	en koskaan	erittäin harvoin	satunnaisesti	usein	erittäin usein
Ylöspäin, sinua edistyneempiin muusikoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Alaspäin, sinua vähemmän kokeneisiin muusikoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Oman ikäryhmäsi muusikoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Sinua nuorempiin muusikoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Sinua vanhempiin muusikoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Omaan opettajaasi	☐	☐	☐	☐	☐
Saman instrumentin soittajiin	☐	☐	☐	☐	☐
Eri instrumenttien soittajiin	☐	☐	☐	☐	☐
Multi-instrumentalisteihin	☐	☐	☐	☐	☐
Kanssaopiskelijoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Suomessa toimiviin muusikoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Muusikoihin muissa maissa	☐	☐	☐	☐	☐

Mieti edellisiä kategorioita ja omia kokemuksiasi. Vastaa seuraaviin kysymyksiin omin sanoin, niin laajasti kuin haluat.

5a. Millaisia positiivisia kokemuksia/tuntemuksia vertailu on aiheuttanut?

Oma vastauksesi

5b. Edellä mainittuihin kategorioihin nojaten, millaisiin muusikoihin vertaaminen on vaikuttanut positiivisella tavalla?

Oma vastauksesi

6a. Millaisia negatiivisia kokemuksia/tuntemuksia vertailu on aiheuttanut?

Oma vastauksesi

6b. Edellä mainittuihin kategorioihin nojaten, millaisiin muusikoihin vertaaminen on vaikuttanut negatiivisella tavalla?

Oma vastauksesi

---

7. Miten vertailu on vaikuttanut omaan kehitykseeni muusikkona?

Oma vastauksesi

---

8. Koetko suhtautuvasi vertailuun ja sen vaikutuksiin tänä päivänä eri tavalla kuin opintojesi alkutaipaleella?

Oma vastauksesi
